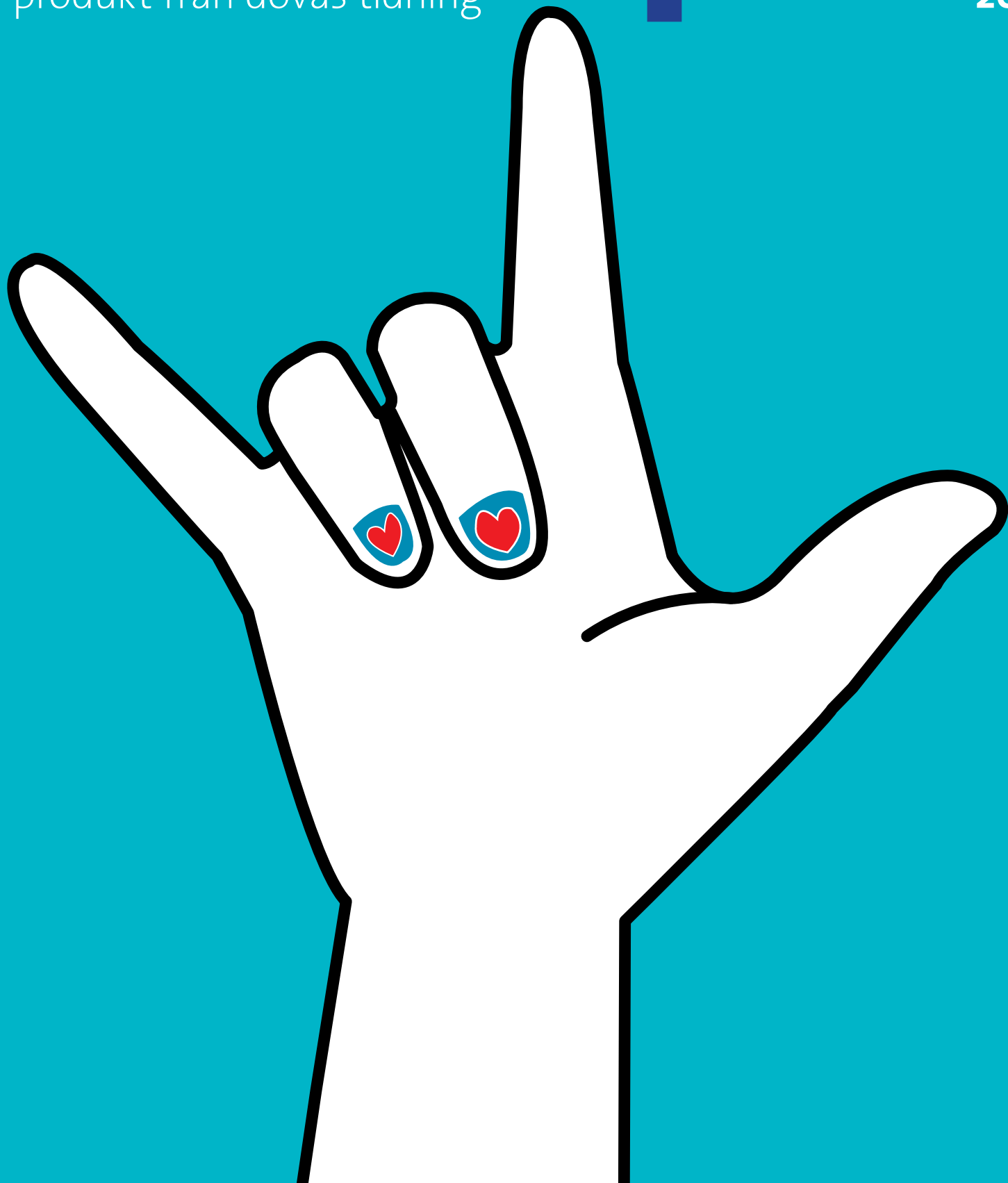

allt om teckenspråk

en produkt från dövas tidning

2013

Välkommen till teckenspråksvärlden

Förra året var jag på en kickoff med jobbet. När vi hade paus hade några av oss teckenlek. Vi använde endast lill- och pekfingren när vi tecknade. Då brast vi ut i skratt. Så tokigt det blev när de "seriösa" tecknen oväntat blev mindre rumsrena med en annan handform. Ni

som kan teckenspråk; testa att göra samma sak. En skrattfest utlovas. På den där konferensen tänkte jag än en gång: teckenspråk är verkligen underbart. Man kan göra oändligt mycket med händerna, kroppen och ansiktet. Om detta, och mycket annat, berättar vi i det här specialnumret Allt om teckenspråk. Vi på Dövas Tidning hade länge velat göra en sådan tidning. I år kunde den äntligen bli verklighet. Anledningen till detta är inte bara att teckenspråk är ett fantastiskt språk, utan också för att vi vill sprida kunskap om teckenspråk till såväl nybörjare som mångåriga teckenspråksanvändare.

Jag har använt teckenspråk i snart 30 år. Ändå får jag fortfarande lära mig nya saker om det språket. Ett exempel är Calle Börstells artikel om beduinbyn Al-Sayyid i Israel. Där bor en hög andel döva och de flesta kan teckenspråk i varierande grad. Och att det faktiskt finns liknande samhällen i världen. Vidare är jag inte van vid att teckna taktilt med personer med dövblindhet. Efter att ha läst Linda Erikssons text om taktilt teckenspråk, vet jag mer om hur jag kan ha en effektiv taktil kommunikation, vilket jag uppskattar.

Jag hoppas att många oavsett bakgrund och erfarenhet också får nya insikter när de läser Allt om teckenspråk. Och ni som blir sugna på att börja lära er teckenspråk: läs mer på sid. 27 om var ni kan göra det. Välkommen till teckenspråksvärlden! Och ni som vill ha extra exemplar av det här specialnumret: gå till sid. 37. Där finns information om hur man kan beställa.

Vi är tillbaka med nummer 5 som vanligt i september. Trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Teckenspråket i tiden. Teckenspråket exponeras på bästa sändningstid, teckenspråkskör i schlagerfestivalfinalen och Tommy Krånghs teckenspråksgestaltning till mellon som nästan blev viral – teckenspråkets ställning är stark just nu. Det är ett språk som är uttrycksfullt, rikt, poetiskt och som skulle berika alla människors vardag. Man kan teckna genom fönster och prata på avstånd. Teckenspråk är effektivt och roligt att använda när man beskriver ett skeende, t.ex. hur man springer ifatt någon och kommer i mål. Det räcker med ett fåtal tecken. På svenska krävs det många fler ord för att berätta samma sak. En bild säger mer än tusen ord.

Inte accepterat överallt. I Sverige är teckenspråket sedan 32 år tillbaka erkänt som dövas första språk och finns reglerat i språklagen, något som vi gläds över. Tyvärr är teckenspråket inte accepterat i stora delar av världen. Och endast 1-2 procent av världens 70 miljoner döva får utbildning på teckenspråk, enligt World Federation of the Deaf. Fler borde förstå att teckenspråk är dövas naturliga språk.

Tolkbrist. Tack och lov finns det fler och fler teckenspråks- och dövblindtolkar i Sverige. Ändå finns fortfarande en viss tolkbrist. Ibland är det brist på tolkar, ibland finns det tolkar men inte pengar. Och att höra "Det är kort varsel" när man beställer tolk till ett tillfälle som äger rum om fem dagar är skrattretande. Man kan ju inte alltid planera sitt liv. Vi hoppas på en förbättring inom kort. Man ska få tolk när man behöver det, inte minst i arbetslivet.

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skraddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:
Nr 5: 16 aug
Nr 6: 20 sep
Nr 7: 25 okt
Nr 8: 29 nov

Utgivning:
5 sep
10 okt
14 nov
19 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning, SDR
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se
Ansvarig utgivare: Helena Fremnell
Redaktör för DT: Niclas Martinsson
0738 333 060 (sms/3G)

niclas.martinsson@dovastidning.se

Redaktör dovastidning.se:

Tomas Lagergren, 0735 130 199 (sms/3G)
tomas.lagergren@dovastidning.se

Form: Annalena Sandgren, Formligen.se

Omslag: Annalena Sandgren (ILY-handen, I love you på amerikanskt tsp)

Facebook: facebook.com/dovastidning **Twitter:** @DovasTidning

PRENUMERATION:

prenumeration@sdr.org eller
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand

Prenumerationspris: 300 kr/år

Utebliven tidning: kontakta
prenumeration@sdr.org

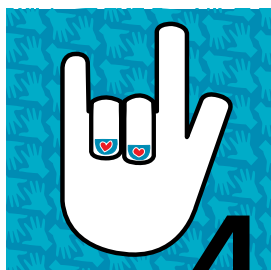
ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
annons@dovastidning.se
Tel: 0506-300 58
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se

Upplaga: 5800 ex

Tryck: Juni 2013
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

I KORTHET

4

NYHETER

5

SIGNERAT:
PETRA ÖRLEGÅRD

7

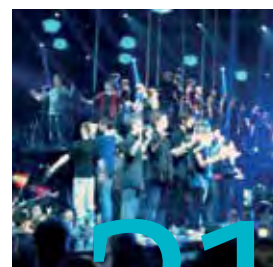
TECKENSPRÅKET
DÅ&NU

9

ANTOLOGI:
ÅTTA OM TSP

16

LÄNGE LEVE
TECKENSPRÅKET

21

TECKENSPRÅKS-
SKOLA

22

HÄR KAN DU
LÄRA DIG TSP

27

BABYTECKEN

30

FÖRBUNDS-
NYTT

32

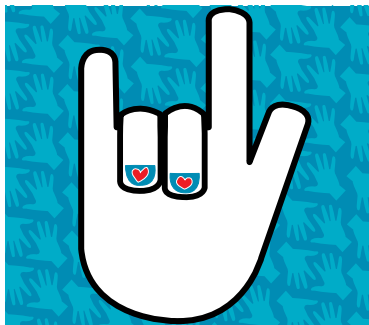
UNG

35

KRÖNIKA

38

● "ILY" vida populärt

Tecknet på Allt om teckenspråk-förstasidan är amerikanskt och betyder I love you. Tecknet är genialt då en enda handform räcker för att säga Jag älskar dig. Lillfingret står för I, tummen och pekfingret står för L, och tummen och lillfingret för Y. Man behöver alltså inte bokstavera I, L och Y var och en för sig (dvs. tre olika handformer). Läs mer på sid. 23 om hur bokstaverade tecken blir en del av teckenspråkslexikonet. ILY-tecknet har blivit vida populärt utanför USA. Många teckenspråkiga svenskar använder det gärna.

160

teckenspråk finns det i världen. Den ungefärliga uppskattningen har World Federation of the Deaf gjort. Varje land har sitt eget teckenspråk. Men några nationer har mer än ett teckenspråk. Kanada är en av dem. Där används både amerikanskt och Quebec-teckenspråk, som är en blandning av amerikanskt och franskt teckenspråk. Det finns ca 6 000 talade språk i världen, enligt Språkrådet.

● Turkos färg vinner terräng

Den turkosa färgen har kommit att bli etablerad bland teckenspråkiga. Bakgrunden till detta är att idén om Blå bandet (ungefär som Röda bandet är för aids och Rosa bandet är för bröstcancer) presenterades på World Federation of the Deaf-kongressen i Australien 1999. Bandet skulle symbolisera dövvärlden. Förslaget blev uppskattat men spreds inte snabbt ute i världen. 2002 beslöt sig det österrikiska dövförbundet för att använda turkosa band, armband och kläder för att manifestera det positiva med att vara döv och använda teckenspråk. Färgen började då sakta men säkert breda ut sig till andra länder. 2010 arrangerades en turkos parad i Berlin. Efter det vann färgen definitivt allt mer terräng ute i världen och i Sverige. Sveriges Dövas Riksförbund har t.ex. valt turkos färg till några av sina tryckta produkter.

● Teckenspråk i Katthult

I sommar kommer Astrid Lindgrens värld i Vimmerby att erbjuda teckenspråksgestaltade föreställningar, t.ex. Pippi Långstrump och Emil i Lönneberga. Det innebär att teckenspråkstolkarna är en del av ensemblen och har anpassad kostym för att smälta in så mycket som möjligt. De teckenspråksgestaltade visningarna äger rum 24-26 juni, 12-14 juli och 13-15 augusti.

Kolla sajten alv.se för mer information.

● Använda eller tala – det är frågan

En återkommande fråga är om man ska säga "Använda teckenspråk" eller "Tala teckenspråk". Just nu är den förstnämnda beteckningen vanligare. Men alla är inte förtjusta i den. Det låter som om teckenspråk är ett hjälpmedel. Sedan blir det konstigt när man t.ex. säger "Han pratar franska, och hon använder teckenspråk". "Tala teckenspråk" låter därför bättre, tycker vissa och menar att teckenspråket då är likställt med de talade språken. Att tala betyder ju inte alltid att man använder rösten utan kan också stå för prata och samtala. Samtidigt finns det de som inte tycker om det då "tal" är förknippat med röstanvändning. Enligt Google.se är träffarna för följande ord:

"Tala teckenspråk" – 2 600

"Talar teckenspråk" – 2 500

"Teckenspråkstalande" – 500

"Använda teckenspråk" – 3 900

"Använder teckenspråk" – 14 400

"Teckenspråksanvändare" – 1 700

● Tidig inlärning bra för CI

Cochleaimplantat (CI) är ett hörseltekniskt hjälpmedel som gör att döva kan producera tal och uppfatta ljud i varierande grad. En forskningsstudie, genomförd vid universitetet i Teheran, från hösten 2012 visar att de sju döva barnen med CI som har döva föräldrar har en bättre tvåspråkighet – tal och teckenspråk – än de lika många döva barnen med CI, som har hörande föräldrar. Forskaren Hassanzadeh konstaterar att det faktum att de döva föräldrarna tidigt började teckna med sina döva barn gjorde att barnen lättare lärde sig tal efter att de fått sina cochleaimplantat. De döva barnen som har hörande föräldrar har också gjort framsteg, men inte lika mycket.

DÖVHETEN I URTIDEN

© VIKTOR JÄDERLUND

Språklagen har gett positiva effekter

Den 1 juli 2009 trädde språklagen i kraft. I den har det svenska teckenspråket en ställning motsvarande de nationella minoritetsspråken, vilket har gett positiva effekter sedan dess. Vissa problem kvarstår dock.

I maj 2009 klubbade riksdagen igenom språklagen. Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) jublade. Enligt lagen har det allmänna ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket. Den som är döv eller hörselskadad och den som av andra skäl har behov av teckenspråk ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska teckenspråket. Språklagen är en allmänt hållen ramlag. Den detaljstyr inte utan kan preciseras i annan lagstiftning.

Vad har språklagen betytt för det svenska teckenspråket hittills?

– Teckenspråket har fått en högre status och en starkare ställning, säger Sebastian Embacher, språkvårdare i teckenspråk vid Språkrådet.

Hans kollega, Tommy Lyxell, lägger till:

– De som använder teckenspråk i vardagen kanske inte har märkt någon skillnad. Men de som vill få igenom någon politisk förändring kan nu hänvisa till språklagen.

SDR hänvisar ofta till den i sitt intressepolitiska arbete. Både SDR och Språkrådet konstaterar att framsteg har gjorts sedan 2009.

Ett exempel är att tidigare gav studier i teckenspråk inte meritpoäng. Däremot kunde högstadie- och gymnasieelever få det om de t.ex. läste moderna språk som franska och kinesiska, något som höjde deras slutbetyg. De kunde då lättare komma in på högskola eller universitet. Därför antogs många välja bort teckenspråk av strategiska skäl.

SDR ansåg tillsammans med flera andra organisationer att det gick stick i stäv med språklagens intentioner. Även Språkrådet påpekade det. Samhället skulle ju främja teckenspråket. Utbildningsdepartementet svarade bl.a. att elever sannolikt skulle välja teckenspråk för att det var "lättare" än andra meritkurser. Det tydde på en stor okunskap, ansåg SDR. Teckenspråk har precis som moderna språk sju svårighetsgrader i skolan.

I mars 2012 röstade utbildningsutskottet enat för Miljöpartiets och Socialdemokraternas motioner om att teckenspråk skulle likställas med moderna språk och ge meritpoäng. Nu får de som läser teckenspråk för hörande meritpoäng.

Tommy Lyxell och Sebastian Embacher vid Språkrådet.

– Vårt tyngsta argument var språklagen när vi lobbade för att regeringen skulle ändra sig, säger Jenny Ek, SDRs ombudsman.

Både hon och Språkrådet anser att formuleringen "den som av andra skäl har behov av teckenspråk ges möjlighet att lära sig, använda och utveckla det svenska teckenspråket" i språklagen är olycklig.

– Det är en definitionsfråga. Vad är ett behov? Och vilken målgrupp är det fråga om? säger Jenny Ek.

– "Behov" utgår från ett funktionsnedsättningsperspektiv, inte från ett språkperspektiv, säger Tommy Lyxell.

Enligt språklagspropositionen är de som har behov av teckenspråk hörande barn till teckenspråkiga, hörande föräldrar eller syskon till teckenspråkiga barn, och andra hörande personer som är viktiga för teckenspråkiga. Det är oklart vilka de sistnämnda är.

Jenny Ek tycker liksom Språkrådet att den som vill lära sig teckenspråk ska kunna få det utan att behöva förklara varför han eller hon är i behov av det.

En annan positiv effekt av språklagen är att fler och fler myndigheter har översatt en del av sin information till teckenspråk på sina webbplatser. Enligt Språkrådets omvärldsrappport 2012 hade 20 av 290 kommuner teckenspråkig information på sina sajter, 7 fler än år 2010.

– Det är dock fortfarande problem med den skiftande kvaliteten på översättningarna. Följer de, som har teckenspråkig information på sin webbplats, språklagen om att myndighetsspråket ska vara vårdat, enkelt och begripligt? undrar Sebastian Embacher.

De andra problem som Språkrådet tar upp är bl.a. att det i dag inte är självklart att döva och hörselskadade som går integrerat i skolan för hörande får möjlighet att lära sig, använda och utveckla det svenska teckenspråket både i och utanför skolan. Ett annat problem är att äldre teckenspråkiga inte alltid får flytta till ett teckenspråkigt äldreboende i en annan kommun.

Språklagen är nu fyra år gammal.

– Det här är bara början, säger Sebastian Embacher, som alltså menar att mycket arbete återstår när det gäller att stärka teckenspråkets ställning i samhället.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Teckenspråkshuvudstadens krona på sniskan

I mars 2010 stack kommunfullmäktiges ordförande Lars O Molin (KD) ut hakan och utropade Örebro som Europas teckenspråkshuvudstad, under stort jubel av de teckenspråkiga invånarna. Förväntningarna på kommunens intentioner var stora. Vad har gjorts sedan dess?

Dövas Tidning åkte till Örebro och kollade.

Avsiktsförklaringen var en bred överenskommelse mellan Örebro kommun, Örebro läns landsting, Örebro universitet, Regionförbundet Örebro och Specialpedagogiska skolmyndigheten. Man lovade att Örebro skulle bli Europas ledande teckenspråksstad. Nu, tre år efter utropandet, börjar de teckenspråkiga bli rastlösa. De tycker inte att det har hänt tillräckligt.

– Nog har det hänt saker, speciellt på det kulturella området, men inte tillräckligt när det gäller andra tillgänglighetsfrågor genom teckenspråk, säger Britt-Marie Sundström, vice ordförande i dövföreningen i Örebro (DFÖ). Hon menar bl.a. att bristen på teckenspråkig personal inom äldreomsorgen och svårigheterna att få jobb i den offentliga sektorn länge ställt till det för döva i staden.

Denna mandatperiod har varit speciell i Örebro. Det politiska arbetet i staden stannade helt av när utnämningen av teckenspråkshuvudstaden kom samma år som valet (2010) där politikerna valspurtade med sina valrörelser. Efter valet hände det som inte fick hända. I nordöstra Örebro räknades rösterna felaktigt, vilket ledde till omval som skedde under maj 2011. Alla ärenden lades på hög.

Har det hänt något alls sedan dess?

– Det händer litegrann. Antas handlingsplanen kommer jag att få i uppdrag av kommundirektören att prata med cheferna (som har hand om äldreomsorgen) om fortbildning i teckenspråk med start nu, berättar Ronnie Wirslund, kommunstrateg i Örebro kommun, som har ansvaret för frågor som rör teckenspråkshuvudstaden.

Och han räknar upp saker, precis som Britt-Marie Sundström, att det hänt en del, som t.ex. Örebro teckenspråkiga kulturskola, och föreställningen Visukalen Fame som visades ifjol.

Handlingsplanen han talar om gäller för 2013 och sträcker sig över valåret 2014. Den väntas bli antagen när kommunstyrelsen sammanträder 18 juni. I den står det:

”Handlingsplanen syftar till att forma ett Örebro där service och tjänster erbjuds på sådana villkor att de teckenspråkiga upplever att de har likvärdiga levnadsvillkor som övriga medborgare”.

Stora ord, men inte ett ord om specifika äldreomsorgs- och arbetsmarknadssatsningar, som DFÖ vill se.

– Jag är övertygad om att frågan teckenspråk kommer tillbaka under valet. Men fram till valet kommer man med stor sannolikhet inte fatta beslut som innebär något större åtagande än handlingsplanen, tror Ronnie Wirslund.

En sak som kommer att genomföras den närmsta tiden är kommunens nya servicecenter som öppnar i januari 2014 i Örebro tingsrätts gamla lokaler på Drottninggatan i centrala Örebro. På centret ska kommunen ha en kommunvägledare med teckenspråkskompetens.

De på DFÖ gläds över satsningen, men är besvikna över hur platsannonsern formulerades. Personen skulle ha ”mycket goda språkkunskaper i svenska, både i tal och i skrift”.

Det tolkar DFÖ som att kommunen anser att personen ska vara hörande och inget annat. Föreningen anser att en döv kan göra jobbet minst lika bra.

– Det finns alla möjligheter idag med bildtelefon och teckenspråkstolkar, menar Britt-Marie Sundström som berättar att samtal förs med kommunen i frågan.

Dövföreningen tycker att annonsen visar att kommunen inte direkt ser döva som en resurs i staden.

– Örebro kommun måste förändra sin attityd. Det finns saker kvar att göra innan Örebro kan uppfylla titeln som Europas teckenspråkiga huvudstad, avslutar Britt-Marie Sundström.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

2013 är ett riktigt bra TV-år

Den här våren har bjudit på en hel del teckenspråk i TV. Vi har fått se Manillaskolans elever sjunga Loreens låt "Euphoria" på teckenspråk under Melodifestivalen-finalen. Evenemanget var även teckenspråkgestaltat och -tolkat av både döva och hörande. Dessutom har SVT visat intressanta dokumentärer med eller om döva:

Den största synden (om över 200 döva pojkar som blev sexuellt utnyttjade av en katolsk präst i USA), Den tredje brigaden (om världens enda teckenspråkiga armé i Libyen) och Döva i filmen. Och nu senast fick Östervångsskolans elever sjunga Euphoria på teckenspråk under den första Eurovision Song Contest-semifinalen. Det skedde på Teckenspråkets dag den 14 maj. Vilket sammanträffande!

Ett annat exempel är debattprogrammet "Inte samma chans" som blev ett hett debattämne i dagarna efter att den sänts. Det handlar om döva och hörselskadades skolgång. Långtifrån alla går ut grundskolan med fullständiga betyg. Dokumentärserien "En del av mig", som hade premiär veckan efter debattprogrammet, följer fem teckenspråkiga ungdomar – fyra döva och hörselskadade och en hörande – i deras vardag. Man får ta del av deras berättelse. Sedan ska man inte glömma realityprogrammet Mot alla odds, där jag var en av deltagarna. Och så teckenspråkstolkas vissa program i både SVT och TV4. I höst ska SVT Teckenspråk visa en komediserie. Det är första gången som de gör en sådan serie för vuxna! Den heter "Inte värre än andra." Jag ser fram emot den och det tror jag att många också gör. Det är otroligt kul att teckenspråket exponeras så mycket på TV. Ju mer teckenspråket syns, desto mer inser folk att vi finns och att teckenspråk är ett språk och inte bara ett kommunikationsmedel som folk så ofta uppfattar det som. Teckenspråkets plats i TV på senare tid har väckt många positiva reaktioner. Till exempel twittrades det flitigt om teckenspråk när Mot alla odds gick på TV och folk började bli nyfikna på om det fanns dialekter och sociolekter på teckenspråk. Dessutom fick jag veta att det fanns några föräldrar som tittade på programmet tillsammans med sina barn som försökte härma mig när jag tecknade.

De övriga reklamfinansierade kanalerna har inga program på teckenspråk, och inte heller något "public service"-tänk. Frågan är hur vi kan få dem att börja tänka på nischade program på teckenspråk, som de också kommer tjäna på? Vad sägs om till exempel Amazing Race där man har alla möjliga deltagare, till

exempel döva, hörande och rullstolsburna? Eller, vad sägs om en kriminalserie med minst en döv rollinnehavare? Det tror jag kan vara möjligt inom en inte alltför avlägsen framtid om utvecklingen fortsätter så här. Vi har till exempel utbildade döva TV-producenter, och flera lovande och duktiga blivande skådespelare som nu går vid Stockholms dramatiska högskola. Och vi har många duktiga döva filmmakare och filmredigerare här i Sverige. Det bådar gott.

Framtiden är ljus för TV på teckenspråk!

Petra Örlegård är en stadstjej som längtar till livet på landet och med närhet till skog och natur. Hon tränar just nu intensivt inför Haugesund Ironman 70.3.

Konfirmation – för dig som är *teckenspråkig*

KOM OCH UPPLEV TRO, HOPP OCH KÄRLEK SOM KONFIRMAND

Konfirmationstiden är en spännande tid! Du får träffa nya kompisar, prata om allt mellan himmel och jord, fundera över frågan om Gud finns och åka på läger tillsammans med teckenspråkiga konfirmander från hela Sverige.

ANMÄL DIG SENAST DEN 1/9 TILL

Luleå stift annalena.norberg@svenskakyrkan.se
Härnösands stift johan.selin@svenskakyrkan.se
Stockholms stift gunnel.kjellermo@svenskakyrkan.se
Strängnäs stift caroline.edlund@svenskakyrkan.se
Skara stift barbro.l.brattgard@svenskakyrkan.se
Göteborgs stift camilla.jansson@svenskakyrkan.se
Visby stift mwollbo@passagen.se
Lunds stift beata.sandell@svenskakyrkan.se

Information/anmälan till **Ridlägerkonfirmation** sommaren 2014, kontakta Stockholms stift

Svenska kyrkan

Tommy Krångh i teckenspråksgestaltad skamlagermedley

Teckenspråksgestaltning etablerad

Teckenspråksgestaltning har blivit ett nytt begrepp i och med de teckenspråksgestaltade inslagen av bl.a. Melodifestivalen och Julkalendern. Ordet har använts i ungefär tre år och blir nu allt mer etablerat.

Ann-Charlotte Sparby driver Aveproduktion tillsammans med sin make: ett bolag som ligger bakom de teckenspråksgestaltade TV-programmen. Hon berättar att ordet "teckenspråksgestaltning" tillkom efter diskussioner med olika personer, t.ex. Lars Otterstedt vid Stockholms dramatiska högskola. Man jämförde då teckenspråksgestaltning med röstgestaltning. Det är att man arbetar sceniskt och dramaturgiskt med en förlaga. Det handlar inte om en direkt översättning utan mera om att förmedla den "rätta" känslan till publiken.

Tommy Krångh har i många år gett olika framföranden på teckenspråk. Han har t.ex. teckenspråksgestaltat TV-program och på festivaler som Stockholm Pride (en festival för homosexuella, bisexuella, transpersoner och alla andra intresserade). Ordet gestaltning är enligt honom närmare artisteri än regelrätt tolkning. Ann-Charlotte förklarar att en regelrätt tolkning inte har några krav på att fånga upp karaktärsdragen hos förlagan utan är bara ett "översättande språkrör i en direktöversättning", som hon uttrycker det. Enligt henne finns två olika delar: karaktärstolkning och teckenspråksgestaltning. Den förstnämnda innebär att en tolk fångar upp t.ex. en programledares karaktärsdrag. Den sistnämnda motsvarar artisteri. Hon tar det direktsända TV-programmet "Det kungliga bröllopet" (mellan kronprinsessan Victoria och prins Daniel) som exempel:

– När det framförs dikter så övergår det från karaktärstolkning till teckenspråksgestaltning.

Tommy berättar att han har fått mestadels positiva reaktioner från döva men också kritik. Enligt honom måste man inte gilla allt som finns i världen.

– Responsen från hörande, och i synnerhet kulturarbetare, har varit enorm och intresset för teckenspråk och kulturen runt språket har hamnat i fokus, vilket gläder mig för det är mitt syfte. Att förändra attityden i det hörande samhället till språket och till folkgruppen döva.

Ann-Charlotte Sparby säger att reaktionerna har varit rätt blandade.

– En del har varit lyckliga över att som familj kunna dela ett evenemang tillsammans – och så har det framförts önskemål om att få fler program på sitt modersmål. En del evenemang, till exempel Melodifestivalen, har uppskattats mycket av människor som inte har teckenspråk som modersmål.

Hon berättar vidare att hennes produktionsbolag strävar efter att använda de som anses är bäst lämpade till teckenspråksgestaltning. Därför kan det utföras av döva och/eller hörande. Tommy Krångh ser teckenspråksgestaltning som ett sätt att ta flera steg framåt i utvecklingen och att spränga gränser. Han tror och hoppas att det blir mer i framtiden av den varan. Nyligen teckenspråksgestaltades bröllopet mellan prinsessan Madeleine och Christopher O'Neill i TV.

TEXT: PETRA ÖRLEGÅRD

Fellingsbro folkhögskolas Filial i Örebro

erbjuder följande utbildningar/kurser:

Tolkutbildning 4 år

Teckenspråkstolk- och dövblindtolkutbildning. Kursstart varje hösttermin.

Teckenspråkslinje 36 veckor

Kursstart varje hösttermin.

Distanskurser i teckenspråk

Nybörjare och fortsättning, kvartsfart.

Syntolkutbildning 16 veckor på distans

Kursstart varje hösttermin.

Uppdragsutbildningar/fortbildningar

Teckenspråkstolkning, Dövblindtolkning, Teckenspråk, Rättstolkkurs m.m.

Hemsida: www.fellingsbro.fhsk.se (under Våra kurser)

Telefon växel: 019-602 82 00

Fellingsbro folkhögskola
ÖREBRO LANS LANDSTING

Teckenspråket då&nu

Å. Handen i ställning för a, svänges i cirkel i luften.
 Ä. Handen i ställning för a, höjes i kroklinie i luften.
 Ö. Handen i ställning för o, höjes i kroklinie i luften.

Det gamla svenska handalfabet

Teckenspråket har funnits så länge människan funnits. Här gör vi en liten djupdykning i teckenspråkshistorien och tittar också i kristallkulan. Finns teckenspråket kvar i framtiden?

Teckenspråket

– rena rama franskan

Så länge människan funnits har det funnits döva. Genom döva föddes teckenspråket. Just därför går det inte att berätta om teckenspråkets historia utan att ta upp dövas historia.

En vanlig fråga är: varför har teckenspråket genom historien inte setts som ett språk bland alla andra? Då ska man titta på hur man sett på döva och hur historien resonerat kring vad som utmärker ett språk. De tre männen som levde under antiken – Aristoteles, Plinius och Galenos tankar kring dövhet och språk skulle få stora konsekvenser för döva och synen på språket. De drog slutsatsen att om man var döv och inte kunde prata – då var det omöjligt att lära sig ett språk. Därför ansågs det meningslöst att undervisa döva, för de trodde att ljud och språk var oskiljbara: hörde man inte kunde man inte lära sig ett språk. Det kan man utläsa av det latinska ordet lingua, som betyder språk och – tunga.

Och Romulus (kung i Rom 753 f.kr–716 f.kr) skrev ned en lag, där döva omyndigförklarades: de fick inte äga egendom, inte gifta sig, inte upprätta testamente. En dövs rättigheter var som ett barns. Enda undantaget var att om man kunde tala – då fick man rättigheter. Allt det där skulle hänga kvar fram till 1500-talet.

Det är först de 300 senaste åren som teckenspråket sakta men säkert fått träda fram i ljuset. Och i takt med att döva fått teckenspråket i tidig ålder och fått gå i dövskola och vidareutbilda sig har teckenspråkets status ökat undan för undan. Idag syns döva ute i samhället på ett helt annat sätt än det gjorde förr och dövas liv är mycket mer självständigt idag på många håll.

I Sverige är dövundervisningen strax över 200 år gammal. Pär Aron Borg (1776-1839) grundade Manillaskolan i Stockholm 1809 och skapade det svenska handalfabetet och använde sig av den franska metoden, inspirerad efter att ha sett ett skådespel om den franske prästen l'Abbé de l'Épée (1712-1789).

de l'Épée hade grundat världens första dövskola i Paris 1760 och utvecklat teckenmetoden i undervisningen, idag ofta kallad "den franska metoden".

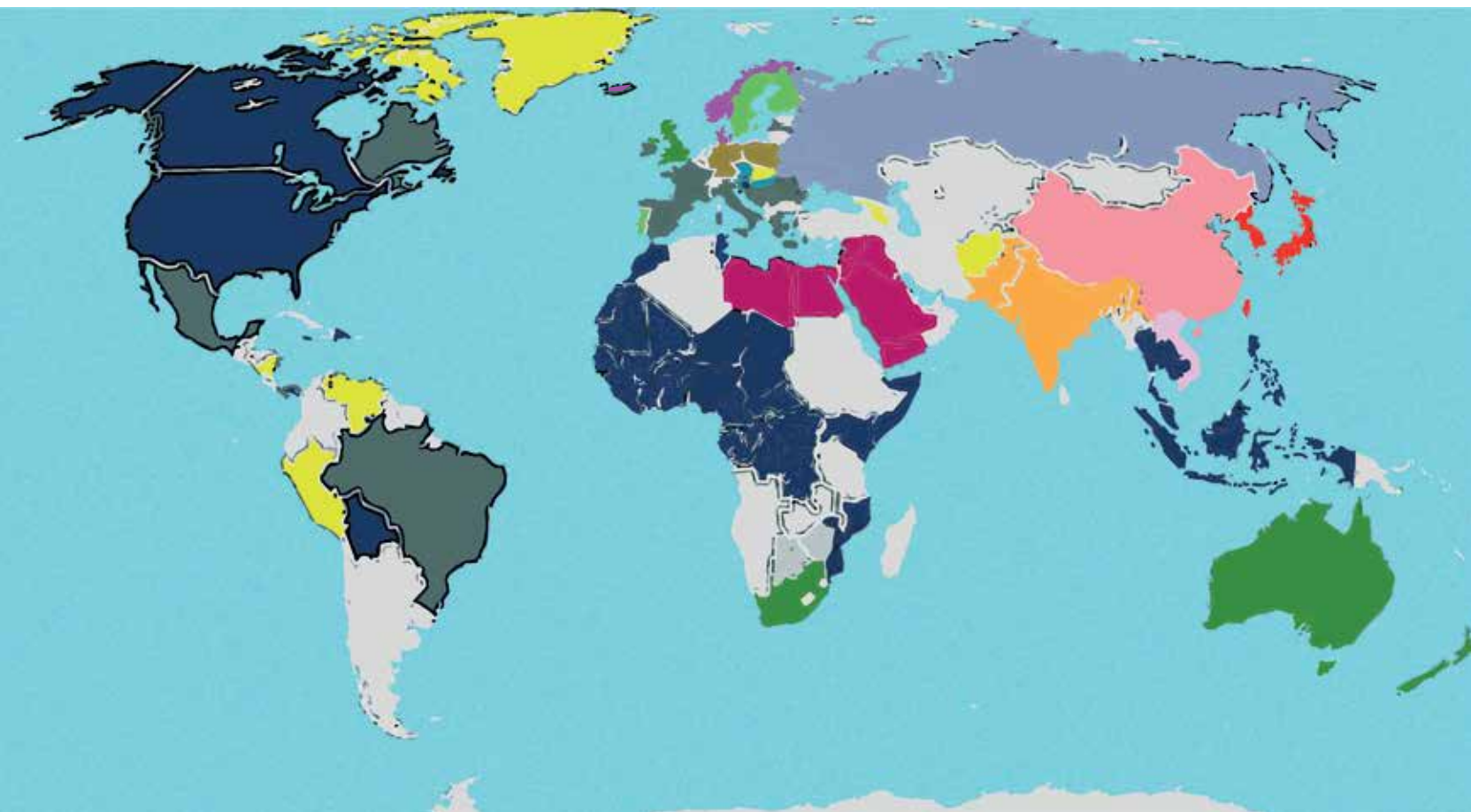
Han hade tidigare träffat en annan präst, Pére Vanin som undervisade två döva tvillingsystrar. När Vanin dog 1759 kände de l'Épée sig manad att ta över undervisningen. Men Vanins metod med att använda det franska handalfabetet och bilder fungerade inte särskilt bra. Handalfabetet var bara till hjälp när han skulle lära eleverna att läsa. Det krävdes mer ansåg han. Så han utvecklade en metod med kombinerade tecken – det vi kallar idag för teckenspråk.

de l'Épée var dock inte först med att försöka undervisa döva. Några hade gjort det innan honom och olika metoder användes, utan att få en större spridning.

En samtida dövpedagog var tysken Samuel Heinicke (1727-1790). Han grundade den första tyska dövskolan i Leipzig 1778. Han var en övertygad oralist – hans metod gick ut på att hans döva elever skulle lära sig tala genom läppavläsning. de l'Épée tyckte att Heinickes metod var för tidskrävande för döva. Heinicke ansåg att om de döva inte lärde sig att använda rösten skulle de isoleras ifrån samhället. Den debatten har återkommit ända in i våra dagar. Drygt 90 år efter de två herrarnas död genomfördes en internationell dövlararkongress i Milano 1880. Där röstade man om saken – till den tyska metodens fördel. De döva lärarna som var på plats hade ingen rösträtt. Därmed blev talmetoden norm: nu skulle döva lära sig att tala och inte använda teckenspråk, då det ansågs hämma talutvecklingen. Det utslaget skulle dra ned rullgardinen för teckenspråket för lång tid framåt.

I Sverige erkändes inte teckenspråket förrän 1981, och i de l'Épées hemland Frankrike så sent som 1991. Idag, år 2013 har många länder ännu inte erkänt teckenspråket. Men i allt fler länder har det påbörjats forskning inom området och kunskapen om teckenspråket som språk ökar hela tiden på många håll.

Trots samhällets försök att bli av med teckenspråket har det levt kvar, tack vare för att dövskolorna ofta var internat där äldre elever lärde de yngre eleverna teckenspråk och de använde det utom synhåll från lärarna. Och i dövföreningarna samlades döva och förde vidare kampen för ett erkänt teckenspråk.

l'Abbé de l'Épées teckenspråk spreds ut i stora delar av världen, genom de som förde hans tankar vidare. En av dem var döve Laurent Clerc (1785-1869) som flyttade till USA och bildade en skola, American School for the Deaf 1817 tillsammans med Thomas Hopkins Gallaudet. Gallaudet skulle komma att grunda världens (hittills) enda universitet för döva, Gallaudet University, i Washington DC, 1864. I USA utvecklades med grunderna från det franska teckenspråket ett eget teckenspråk – American Sign Language (ASL). Det har i sin tur spridits vidare till stora delar av världen. ASL är i dag ett slags lingua franca* för döva. Därför är en stor del av världens 160 teckenspråk mer eller mindre släkt med det franska teckenspråket. Det svenska teckenspråket ses som en egen språkfamilj, där Finland och Portugal anses vara släkt. Pär Aron Borg var i Portugal 1823-1828 där han grundade en skola. Och döve finländaren Carl Oscar Malm (1826-1863) gick på Manilla-skolan och flyttade senare tillbaka och grundade den första dövskolan i Finland - en privat dövskola, i Borgå 1846. Under tiden jobbade han för att få grunda Finlands första statliga dövskola i Åbo 1858. Han använde det svenska teckenspråket han lärt sig på Manilla i sin undervisning – därför är det svenska och finska teckenspråket mycket mer lika varandra idag än respektive talspråk.

Se språkkartan här bredvid.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

* Lingua franca = en beteckning för ett så kallat internationellt hjälpspråk för kommunikation mellan människor med olika modersmål.

- ASL – amerikanskt teckenspråk**
- Franskt teckenspråk**
- Svenskt teckenspråk**
- Danskt teckenspråk**
- Tyskt teckenspråk**
- Ryskt teckenspråk**
- Arabiskt teckenspråk**
- Indo-pakistaniskt teckenspråk**
- Japanskt teckenspråk**
- BANZSL – brittiskt, australienskt och nyzeeländskt teckenspråk. Sydafrikas teckenspråk starkt influerat.**
- Thailand och Laos och inhemska vietnamesiska teckenspråk. Sägs delvis härröra från ASL.**
- Kinesiskt teckenspråk**
- Övriga språkfamiljer som uppstått isolerat**
- Inga kända data**

Färgerna föreställer de språkfamiljer eller kluster som de olika teckenspråken kan tänkas delas in i – det finns totalt ca 160 teckenspråk i världen. Många av dem har influerats av det franska teckenspråket både direkt och indirekt, t.ex. via det amerikanska som härstammar från det franska teckenspråket. En stor del har även uppstått isolerade och senare blivit mer eller mindre influerade av andra teckenspråk.

KÄLLA: HENRI WITTMAN (1991), WIKIPEDIA

Hur ser framtiden ut?

Å ena sidan är det svenska teckenspråkets ställning starkare än någonsin, å andra sidan är framtiden för teckenspråket osäker då gruppen döva barn med CI* växer och kanske inte lär sig teckenspråk. Det konstaterar både teckenspråksprofessor emerita Brita Bergman, och Sebastian Embacher och Tommy Lyxell vid Språkrådet.

Brita Bergman, professor emerita i teckenspråk vid Stockholms universitet, anser att oerhört mycket positivt har hänt sedan erkännandet 1981. Nu används teckenspråk i nästan alla

områden i dagens samhälle eftersom döva går vitt skilda utbildningar och använder tolk i olika sammanhang. Vidare är många hörande intresserade av att lära sig teckenspråk. Allt detta gör enligt Brita Bergman att teckenspråket utvecklas, och att teckenförrådet växer. Vidare tillkom språklagen 2009 där teckenspråk beskrivs i två paragrafer: samhället har ett ansvar att skydda och främja det svenska teckenspråket, och att döva, hörselskadade och även hörande som har behov av teckenspråk, ska ges möjlighet att lära sig och använda det svenska teckenspråket.

– Det svenska teckenspråket har en stark ställning, säger Brita Bergman.

Hur teckenspråkets ställning kommer att se ut i framtiden, är enligt henne osäkert. Antalet teckenspråksanvändare blir troligen mindre än i dag. Anledningen är att många barn, särskilt de med CI, inte får någon naturlig kontakt med teckenspråket, och inte heller deras föräldrar. Den gruppen är dock ännu förhållandevis liten. Men om det blir allt fler som inte lär sig eller använder teckenspråk, kan det påverka framtiden för teckenspråket.

– Det är tråkigt för det är en tillgång att ha två språk speciellt för dem som inte har fullgod hörsel. Förutom det talade språket måste de få en chans att prova på teckenspråk, säger Brita.

Hon kan dock förstå de föräldrar som tycker att teckenspråk är svårt och krävande. Men hon menar att de inte behöver bli proffs på teckenspråk. Föräldrarna behöver inte vara språkliga förebilder. Om barnen får tillgång till en naturlig teckenspråksmiljö lär de sig språket. Med andra ord ”kommer det av sig självt”.

– Personligen tycker jag att det är en förlust för både föräldrarna och barnen om de inte också får möjlighet att använda teckenspråk, säger Brita Bergman.

Tommy Lyxell och Sebastian Embacher, som båda arbetar med frågor som rör teckenspråk vid Språkrådet, tar upp två olika synvinklar. Den ena är att samhället ser positivt på teckenspråket. Folks attityd till teckenspråket har blivit bättre. Det finns ett stort intresse för det språket hos allmänheten.

– Den andra är den medicinsk-tekniska. I den världen är teckenspråket inte riktigt accepterat. Färre döva småbarn får teckenspråk idag jämfört med för 32 år sedan. Förut mötte döva barn vuxna döva. Nu är det tveksamt om dagens döva barn gör det, säger Sebastian Embacher.

Språkrådet kom ut med en omvärldsanalys 2011. Den visar att endast 11 procent, eller 114 barn i åldrarna 0-5 som var registrerade i hörselvården, fick god stimulans i svenskt teckenspråk. De var placerade i 8 av landets 21 förskolor som hade minst en döv personal, som hade teckenspråk som förstaspråk.

– Det tycker vi är en anmärkningsvärt låg siffra. Vi anser att kommunerna och hörselvården har ett ansvar att leva upp till språklagens intentioner. De måste samarbeta och bredda utbudet av tvåspråkiga förskolor så att avstånden inte upplevs som ett hinder för föräldrarna, säger Tommy Lyxell.

En oroande signal som Språkrådet ser är tecken som stöd (TSS) breder ut sig i förskolorna. Tommy ser TSS som tecknad svenska (att teckna samtidigt som man talar) i ny skepnad när det gäller kommunikation med döva och hörselskadade barn.

– TSS är inte språk. Men om den närmsta tvåspråkiga förskolan ligger långt bort väljer föräldrarna hellre en förskola som ligger närmare och erbjuder TSS. De tänker att TSS är bättre än inget teckenspråk alls. Det är bekymmersamt, säger Tommy.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

* CI - cochleaimplantat (hörseltekniskt hjälpmedel)

Här är 4% av invånarna döva

Calle Börstell, doktorand i teckenspråk vid Stockholms universitet, besökte beduinbyn Al-Sayyid i Israel förra året. Där kan de flesta teckenspråk i varierande grad; ett samhälle som påminner om den kända "dövön" Martha's Vineyard.

En dryg timmes bilfärd söder om Jerusalem framträder Israels ökenområde, den så kallade Negevöknen. Här finns ett antal beduinbyar av olika storlekar. Beduinerna har traditionellt varit ett nomadfolk. Nuförtiden är många beduiner bofasta i större eller mindre byar, och en sådan by är Al-Sayyid. I de flesta avseenden är Al-Sayyid som vilken annan by i området, men den skiljer sig åt genom att dövhet och teckenspråk tillhör vardagen här.

Al-Sayyid är namnet på den stam som bor i byn, och till följd av traditionella äktenskapsmönster är de flesta i byn släkt med varandra. Det beror på att de alla härstammar från den familj som en gång slog sig ner i området, och deras anfader bar på en gen som kan resultera i dövhet.

För ungefär 80 år sedan föddes de första döva i Al-Sayyid och sedan dess har de bara blivit fler. I dag räknar man med att knappt 4 % av de runt 3 500 invånarna i byn är döva, vilket ska jämföras med runt 0,1 % som är genomsnittet i västvärlden. I Al-Sayyid är andelen döva alltså 40 gånger högre än i till exempel Sverige! Följden av detta är att dövhet inte ses som något konstigt och även de flesta hörande i byn kan använda teckenspråk, i någon mån – vissa använder ett fullgott teckenspråk, andra mer begränsat. Dock är döva en del av vardagen i byn och likaså är deras teckenspråk.

"Deras teckenspråk?" kanske ni undrar nu. I byn har de faktiskt sitt eget teckenspråk. Något man bör komma ihåg om teckenspråk är att de är naturliga språk. Där det finns behov av teckenspråk kommer det att uppstå teckenspråk. Det betyder att om det finns tillräckligt många döva samlade på en plats så kommer de att tillsammans över tid utveckla ett teckenspråk. I Israel finns ett nationellt teckenspråk också som används i dövskolan, av tolkar, samt av de flesta döva i landet. Många i Al-Sayyid lär sig israeliskt teckenspråk genom skolan, men hemma i byn använder de byns eget teckenspråk, inte minst eftersom det är språket de använder för att kommunicera med sina hörande släktingar som inte har lärt sig något annat än byteckenspråket.

FOTO: SIGN LANGUAGE RESEARCH LAB AT THE UNIVERSITY OF HAIFA

Det är inte bara i Al-Sayyid som den här situationen har uppstått. Många känner till att ön Martha's Vineyard på USA:s östkust länge hade en hög andel döva och ett teckenspråk som var spritt bland de döva och hörande öborna. Byar där många döva finns samlade och det finns ett teckenspråk som är spritt bland både döva och hörande har hittats världen över. Situationen har på engelska benämnts shared signing community (ungefär gemensamt teckensamhälle), vilket syftar till att tecknandet är något som både döva och hörande har gemensamt, och att döva inte är en egen avgränsad grupp utan är helt inkluderade i gemenskapen med hörande. I dag finns t.ex. sådana här byar i bland annat Mexiko, Brasilien, Ghana, Thailand, Indonesien och Indien. Bara i Israel finns utöver Al-Sayyid åtminstone tre andra byar där man känner till att det används ett lokalt teckenspråk, till följd av en hög andel döva i de byarna. Flera av byteckenspråkens existens är hotad. Framför allt hotas språken av att ett större, ofta nationellt, teckenspråk ersätter bytecken-språken genom språkkontakt och att de yngre generationerna blir utbildade i ett nationellt teckenspråk under skolgången. Därför arbetar ett antal forskare världen över med att dokumentera dessa byteckenspråk, innan de har hunnit försvinna.

Själv fick jag genom mina studier chansen att besöka Al-Sayyid förra året. Det var fascinerande att se hur livet såg ut för dem, men man ska inte tro att de är isolerade från det moderna samhället, för vips så står någon av ungdomarna och håller ett videosamtal på teckenspråk i mobilen och passar på att filma de exotiska nordborna som kommit på besök. Och när de skulle beskriva för varandra var jag kom i från så gjorde de tecknet för Sverige följt av "kallt norrut kallt långt borta".

CALLE BÖRSTELL

Calle Börstell gör en tvärspråklig studie där han jämför tre olika teckenspråk: teckenspråk i beduinbyn al-sayyid samt israeliskt teckenspråk och svenskt.

Nyheter från T-meeting

För mer information om alla våra produkter, besök vår hemsida www.tmeeting.se
Våra produkter kan ansökas som hjälpmedel hos din datorer eller handläggare på arbetsförmedlingen / försäkringskassan. Vet du inte vem din datorer / handläggare är, kontakta oss, vi kan hänvisa dig till rätt person.

TM-Touch

Första totalkonversationslösningen i Sverige för iPad med text, ljud & videokommunikation. Kan uppdateras med texttelefonitjänst.

TM-Touch har en inbyggd videosvarare. Du kan spela in ett videomeddelande, som spelas upp för den som ringer ett videosamtal till dig och den som ringer kan då lämna ett meddelande med video, text och ljud tillbaka till dig. Ansöks via din datorer/handläggare.

T-MEETING

TM-Mobile

Första totalkonversationslösningen i Sverige för iPhone med video, text & ljud. Du kan ringa till t. ex din bildtelefon eller videotolk var du än befinner dig. **Finns att ladda ner kostnadsfritt på App Store för dig som redan är en TM-9000 eller TM-Touch brukare.**

Ansök om aktiveringskod hos din datorer eller handläggare där du fått din enhet.

TM-9000 TK Totalkonversation

Den ultimata videokommunikationen för döva och hörselskadade med text, ljud & bild. Kraftfull lösning som kombinerar **kvalitet, funktionalitet och enkelhet**. Mer än 2000 användare i Sverige.

www.tmeeting.se

mail@tmeeting.se

Bildtelefon : 0406060432@t-meeting.se

Bildtelefon : 0406060440@t-meeting.se

Taltel : 040 661 41 80

Antologi:

**Åtta personer med vitt skilda
bakgrunder berättar om vad
teckenspråket betyder för dem.**

Teckenspråket – en kär följeslagare i över 40 år

Jag har jobbat som clown i mer än 40 år. Under dessa år har teckenspråket varit en kär följeslagare både hemma och på jobbet. Min äldsta dotter föddes döv, men det tog en stund innan jag förstod att teckenspråk var det smartaste sättet att samtala med henne. Jag halkade in (på ett bananskal) på Statens Dansskolas mim-linje och där fanns just då en grupp döva som elever. Vi fick lära oss det "nya" teckenspråket, alltså tecknad svenska, men det fattade jag inte då. Jag var bara lycklig över att lära mig ett nytt språk. Min vän Ratko flyttade hem till oss och var nog den som fick mig att fatta teckenspråkets geniala konstruktion. Jag förstår att mitt teckenspråk är ofullständigt och att jag är mycket svensk-påverkad i det jag uttrycker, men tröstar mig med att forskningen visar att attityden är viktigare än perfektionen. Det kom tre barn till i familjen och de har alla haft teckenspråket som första språk. Det har underlättat deras språkutveckling på ett underbart sätt. Jag jobbar fortfarande som clown och teckenspråket följer mig. Hela familjen tecknar när det behövs. Och med hjälp av tecken lärde jag min döva dotter att tala. På lärarhögskolan sade de att det var omöjligt, men jag har motbevisat dem. För mig är teckenspråket det som binder ihop den döva kulturen och som gör att dövhet inte är ett handikapp. Att inte kunna teckenspråk däremot, det är ett handikapp. **Manne af Klintberg arbetar som clown och har en döv dotter**

Språkbad nonstop gav två språk

Jag har just läst min fjärde termin på universitetet. De första tre terminerna läste jag professionell svenska på Uppsala universitetet. Nu har jag precis avslutat min termin på Stockholm universitet där jag läst teckenspråk.

Jag föddes helt döv och är den enda döva i släkten. Jag blev döv på grund av en mutation i en gen. När jag var tre år blev jag CI-opererad (år 1994). I dag är jag tvåspråkig och behärskar både teckenspråk och talad svenska.

Min dövhet upptäcktes när jag var 8 månader gammal, då var det ingen tvekan om saken att hela familjen skulle lära sig teckenspråk. Därför kom jag i kontakt med teckenspråket.

Då brukade jag sitta med mamma, pappa eller med mina äldre systrar med en bildbok framför oss där vi tecknade tillsammans. På samma gång expanderade mitt ordförråd väldigt snabbt. Som tvååring kunde jag 470 ord. (En 2-3 åringars ordförråd brukar normalt ligga på ca 200-300 ord). Vi fortsatte med samma lek i många år, där både teckenspråk och talad svenska övades. För varje rätt fick jag ett nonstop-godis. Gissa hur mycket jag älskade leken. Då blev det ett mysigt umgängessätt för hela familjen där vi satt vid köksbordet medan mitt ordförråd (och godisförråd) växte.

Även om jag blev CI-opererad har min familj alltid tyckt att det varit viktigt att kunna teckenspråk och kunna ha en direktkommunikation med mig. Genom att jag lärde mig teckenspråk tidigt har jag alltid känt mig trygg i detta språk. Sen har teckenspråket varit en fantastisk resurs när jag lärt mig fler språk, till exempel det talade språket. Det har varit ett privilegium att jag fått möjligheten att kunna växla språk. Även om jag utvecklat ett talat språk och blivit tvåspråkig genom mitt implantat brukar vi fortfarande växla mellan språken hemma. Det är då tvåspråkighet är som bäst.

Moa Gärdenfors ska i höst läsa engelska och amerikanskt teckenspråk i San Francisco och siktar mot att bli forskare i tvåspråkighet

Dammsugaren och jag

Min dövhet upptäcktes när jag var tio månader gammal. Det första tecknet var när min mamma dammsög när jag låg och sov, hon tänkte inte på att jag låg och sov i närheten. När hon kom på det och kom och tittade till mig; jag sov fortfarande gott. Ett annat tecken var när vi inte hade ögonkontakt. Hon var i närheten och pratade (tal) och jag blev hysterisk. Det var som om jag blev lämnad helt ensam. Hon kom till mig och jag blev lugn igen. Så provade hon igen, hon gick och gjorde något annat och ”pratade med mig” samtidigt. Det fungerade inte. Den första läkaren hon tog mig till sade att jag var hörande och mina reaktioner bara var en tillfällighet.

Hon kände att det verkligen var något med min hörsel. Hon tog mig till en annan läkare som konstaterade att jag hade rejält nedsatt hörsel och sade till min mamma att det enda hon skulle göra var att lära sig svenskt teckenspråk. Att använda talspråk fungerade inte.

Så gick hon på kurser i svenskt teckenspråk och kommunikationen mellan mamma och mig sattes igång. Jag var runt ett år. Det är jag givetvis väldigt tacksam över. Jag fick ett språk och började träffa andra döva och andra teckenspråkskunniga hörande när jag började på förskolan. Genom ett språk utvecklar man mycket som att samla in kunskap och social kompetens. Och genom teckenspråket fick jag en normal språkutveckling. Jag flyttade till Örebro när jag var runt fem år och i det bostadsområde jag bodde då bodde många vuxna döva som jag fick möjlighet att träffa. Jag fick också möjlighet att träffa många äldre döva när jag var på fritidshemmet, vilket låg på dövföreningens dåvarande lokal på Lagmansgatan i Örebro. Det har betytt otroligt mycket för mig. Jag fick en rik språkutveckling och utvecklade en stark identitet samt lärde mig om hur dövas situation var förr i tiden.

Jag har studerat på universitetet och arbetar idag som gymnasielärare och har ett rikt liv. Helt klart är att hade jag inte fått teckenspråket hade jag inte varit den jag är idag. Jag hade med stor sannolikhet stött på många fler hinder och missat de fantastiska möjligheter som jag fått i mitt liv med teckenspråket.

Ronny de Silva är gymnasielärare och bor i Europas teckenspråks huvudstad, Örebro

Två världar & två språk i mitt hjärta

1953 föddes jag in i en döv teckenspråkig familj. Jag började teckna när jag var under ett år. Teckenspråk är mitt första språk och talad svenska lärde jag mig av min faster och andra hörande utanför mitt hem. Jag älskar att vara på dövas förening och dövas sommarhem. Jag mår bäst bland döva. Där har jag min identitet. Jag var stolt över mitt teckenspråk när jag var liten, för då kunde jag lära mina skolkamrater alla svordomar som de ville kunna. Skoltiden var förfärlig, fröken visste inget om döva och teckenspråk.

Nu när mina föräldrar och döv släkt är borta saknar jag teckenspråket. Jag saknar mina föräldrars tysta samtal med klappar och suckar när de tecknar med varandra när jag ligger i min säng och lyssnar. Det ger mig trygghet. Jag vet inte varför men jag tycker teckenspråket är vackrare och roligare än det talade språket. Jag minns dagar då jag bara satt och tittade på mina föräldrar och deras vänner när de satt i ring på sommarhemmet och berättade historier, det finns inget mysigare. En del historier var väl inte riktigt rumsrena men det gjorde ingenting och jag blev aldrig bortkörd.

Mimik och kroppsspråk förstärker teckenspråket så man säkert förstår vad de säger och känner. Jag hade aldrig några problem i samtal med döva, då förstod jag allt. Jag hade problem med att förstå de hörande som bara pratade och inte hade någon mimik. Teckenspråket visar hur saker och ting fungerar. Det gör inte ord, de är ”platta”.

Därför är jag glad att jag får arbeta med och för döva. Att vara tvåspråkig och bikulturell har gjort mig rik på erfarenheter. Jag önskar att alla hörande barn till döva föräldrar får växa upp med intresserade föräldrar som förmedlar teckenspråk, dövkultur och dövhistoria i gemenskap med andra barn i samma situation. Hörande barn till döva är tvåspråkiga och tillhör två världar, både den döva och den hörande. Jag är en stolt Coda* med två världar och två språk i mitt hjärta.

Olga Svensson Richter arbetar som äldrevägledare för döva och dövblinda i Skåne och är författare till boken ”Flickan på två stolar” som handlar om hennes liv som Coda

*Koda = Kid of deaf adults (0-18 år) *Coda = Child of deaf adults (från 18 år och uppåt)

Jag kände mig nästan sydländsk

Första gången jag kom i kontakt med teckenspråk, eller vad jag trodde var teckenspråk, var på lärarhögskolans speciallärarlinje. Det var i början av 1970-talet och jag utbildade mig till dövlarare. Det språk jag fick lära mig var tecknad svenska*. Tyvärr visade det sig, när jag sedan började arbeta som lärare, att det språket inte fungerade i klassrummet. Eleverna och jag förstod helt enkelt inte varandra.

Tack vare tålmodiga döva arbetskamrater lärde jag mig så småningom riktigt teckenspråk. Äntligen kunde vi ha en snabb och fungerande kommunikation i klassrummet. Eleverna gjorde framsteg och det var roligt att vara lärare.

Teckenspråket var ett spännande språk, ett visuellt språk så annorlunda mot de talade språk jag tidigare studerat. Så uttrycksfullt och levande! Jag kände mig nästan lite sydländsk, när jag tecknade. Jag upplevde att språket vidgade min personlighet.

Jag upptäckte också att teckenspråk är ett bra komplement till ett talat språk även hörande emellan. I sammanhang där det inte är lämpligt att man talar högt, kan man istället byta några tecken. När man befinner sig inom synhåll men inte kan höra varandra fungerar teckenspråket perfekt. För att inte tala om hur skönt det kan vara att använda teckenspråk i en bullrig eller högljudd miljö och slippa överanstränga rösten.

För mig har teckenspråket varit berikande på många sätt såväl i min yrkesutövning som i privatlivet. Det har hjälpt mig att förstå hur viktigt det är för oss människor att lätt och smidigt kunna uttrycka tankar och känslor. Genom teckenspråket har jag också fått många fina döva vänner, som jag är tacksam för.

Harriet Björneheim, lärare vid Manillaskolan 1973-2005

* Tecknad svenska – man använder tecken från teckenspråket men följer svenskans grammatik.

En ny värld med taktilt teckenspråk

Jag har dövblindhet och avläser teckenspråket taktilt. Jag var 4 år gammal när jag fick veta att jag hade synnedsättning och 6-7 år gammal när jag fick veta att jag också hade hörselnedsättning. Jag kom i kontakt med teckenspråket ganska tidigt och började lära mig "tecknad svenska" när jag var ca 8-9 år gammal. Mina föräldrar, lärare och hörande klasskamrater tecknade taktilt till mig när jag inte hörde vad de sa. På grund av att jag hade synnedsättning hade jag inte möjlighet att avläsa på läpparna vad de sa.

Jag kom till Örebro och Riksgymnasiet för döva som 16-åring och där lärde jag mig "riktigt" teckenspråk. Det var en ny värld där det inte längre var några svårigheter att kommunicera förutsatt att andra tecknade taktilt till mig. En ny värld där jag hade två språk till min hjälp.

Jag är tacksam att jag fick lära mig både svenska och teckenspråk som barn. Jag är också glad att andra tecknade taktilt till mig redan när jag började lära mig teckna. Det besparade mig mödan att försöka se vad andra tecknade. Istället fick jag möjlighet att använda min lilla syn till att se vad som hände runt omkring. Utan taktilt teckenspråk skulle jag inte ha kunnat fullfölja gymnasiet, läsa vidare på både folkhögskola och universitet, få det arbete jag har idag eller använda dövblindtolkar lika effektivt som jag gör idag. Jag skulle inte heller ha lärt känna alla trevliga människor som jag har mött eller fått uppleva allt intressant som jag har gjort. Nu håller jag på att utforska ytterligare en ny värld där socialhaptisk kommunikation är ett spännande komplement till teckenspråket.

Linda Eriksson arbetar deltid som lärare på teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen vid Fellingsbro folkhögskola i Örebro och deltid som "kommunikationskonsult" vid Nationellt Kunskapscenter för dövblindfrågor. Och är aktiv inom Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB).

* Läs mer om taktilt teckenspråk på sid. 28.

Teckenspråket är alltid rätt

För 11 år sedan föddes min dotter gravt hörselskadad. Att leva de första 9 månaderna med henne utan ett språk var dränerande för hjärtat. Vi båda suktade djupt efter en kommunikation. Jag kom hem efter min första kurs och pekade på lampan och gjorde tecknet för det. Då såg jag gnistrandet i hennes ögon och det band som kommunikationen bildade var som att jag kände hur ådrorna till hjärtat expanderades och hjärtat och kroppen var i rullning igen!

Efter det tog teckenspråket fart, det är något av det mest fantastiska och roliga jag har varit med om och genom det har jag mött en av mina finaste vänner. Jag har slitit mitt hår för att lära mig och min dotter, tårar har sprutat och skratten har ekat långa vägar!

Teckenspråket är alltid rätt. Det har jag lärt mig idag. Men under årens gång har det ryckts i det och dess behövande eller icke behövande. Alltid behövande – vad som än sker.

Sedan fem år tillbaka har min dotter cochleaimplantat, alltså en hörapparat. Mycket händer med tekniken, utvecklingen går i rasande fart. Vi vet inget om framtiden. Det enda vi vet som finns där hela tiden och som står stadigt och aldrig sviker är teckenspråket! Jag minns att jag ofta tänker att jag skulle göra vad som helst för mina barn, att lära mig teckenspråk och att bevara det finns alltid med i de värderingarna.

Malin Wanderydz bor i Halland tillsammans med sin make och två döttrar

Framtiden öppen med teckenspråk

Jag vaknar upp efter operationen och har ont. Något var inte som vanligt. Sköterskorna talar till mig men jag hör inte vad de säger. Vilken chock!

Jag är van vid att höra vad som händer runt om mig, vad personer säger till mig. Jag har levt 26 år som hörande. När jag var runt 20 försvann min hörsel på vänster öra. När jag var 26 år opererade man på höger sida för att rädda hörseln men ingen operation är riskfri – det vet vi alla. När jag vaknar så har all min hörsel försvunnit.

Mitt första minne av teckenspråket är från Östervångsskolan i Lund. Jag och min syster gick där och läste teckenspråk en vecka/termin, då vi var yngre. Min mamma var hörselskadad. Jag kommer gåendes på skolgården och från ingenstans hoppar det fram en liten kille, 6-7 år gammal.

Han tecknar i en hastighet som verkligen får fingrarna att glöda! Efter 3 sekunders tecknande så försvinner han lika fort som han dök upp och kvar står jag som ett levande frågetecken. Vad han ville har jag inte den blekaste aning om och jag hann inte be honom sakta ner.

Efter min mammas bortgång slutade vi nästan helt att använda det lilla teckenspråk vi kunde hemma och kunskaperna föll i glömska. Nu är situationen sådan att jag måste lära mig teckenspråk så mycket och fort jag bara kan. Även familjen och vänner måste få tid att lära sig. Jag frågade mig: "hur lär jag mig teckenspråk på bästa sätt?"

För mig var svaret självklart, jag måste se till att träffa döva och teckenspråkskunniga så mycket det bara och ofta det bara går. Visst tar det tid att skaffa nya vänner och bekanta men jag backar inte för utmaningar. Nu har jag varit helt döv i ungefär 1,5 år. Jag har fortfarande väldigt mycket kvar att lära men min inlärningskurva har gått och går fortfarande brant uppåt. Jag älskar teckenspråk! Det är så roligt, fyllt med känslor och uttryck, människorna jag lärt känna och har träffat har varit fantastiskt tålmodiga och öppna. Jag har varit varmt välkommen in i den döva världen och det är svårt att sätta ord på den uppskattning jag känner. Teckenspråket har nästan räddat livet på mig. Så mycket betyder det för mig. Och framtidens möjligheter ligger öppna för mig nu – tack vare teckenspråket.

Rasmus Malmros har jobbat i många år på Posten och bor i Svedala

Alltid tillgängligt.

Alltid öppet för alla.

Vi är övertygade om allas lika värde. Vi river hinder och skapar verktyg för förändring. Oavsett om det handlar om att utveckla er styrelse eller göra verksamhet tillgänglig.

Ta kontakt med din ABF-avdelning idag för att komma igång.
www.abf.se

WeSign - en del av ABF. www.abfwesign.se

GÖR EN ANNAN VÄRLD MÖJLIG

Nu ringer du lättare till 112 med webbklienten och din bildtelefon. Samtalet kopplas fram till teckenspråkstolk extra snabbt och får högsta prioritet.

När du ringer 112 med webbklienten, klicka på den röda ikonen märkt "112"

När du ringer 112 med bildtelefon ringer du 112@tolk.sip.nu

NY FÖRBÄTTRAD WEBBKLIENT!

NU KAN DU ÄVEN RINGA MED SKYPE!

LÄNGRE ÖPPETTIDER!

Alla dagar: 06.00 - 24.00

Mer information på www.bildtelefoni.net

Bildtelefoni.net:

SIP: tolk@tolk.sip.nu

Taltelefon: 020-28 00 20

3G: 020-20 00 33

Webbklient: www.tolk.sip.nu

Skype: [bildtelefoni.net](https://www.bildtelefoni.net)

Länge leve teckenspråket!

Den 14 maj 1981 erkände riksdagen det svenska teckenspråket som dövas första språk. Därför firas Teckenspråkets dag den 14 maj årligen. Här presenterar Allt om teckenspråk ett urval bilder från årets firande runt om i landet.

1. Teckenspråks- och dövblindtolkelever från Strömbäcks folkhögskola gestaltade Euphoria enligt Manillaskolans tolkning som en flashmob på torget i Umeå. "Det blev mycket uppskattat", berättar teckenspråkslärare Mia Johansson.

2. 21 elever från Östervångsskolan sjöng "Euphoria" på teckenspråk tillsammans med Loreen under Eurovision Song Contest-semifinalen på självaste Teckenspråkets dag.

3. Historisk dag då det var väldigt länge sedan Kannebäcksskolan (en kommunal grundskola för döva, hörselskadade och elever med tal- och språkstörning i Göteborg) och Vänerskolan (en regional specialskola för döva och hörselskadade i Vänersborg) träffades. De firade Teckenspråkets dag tillsammans i Vänerskolans lokaler. Eleverna lekte bland annat med teckenspråket och träffade Stig-Ove från TV-programmet "Hej kompis".

4. Manillaskolans elever, som sjöng Loreens Euphoria-låt på teckenspråk under Melodifestivalfinalen i mars, gjorde det igen på Teckenspråkets dag. De var på Norra Latins gård där Stockholms Dövas Ungdomsråd och Stockholms Dövas Förening också firade.

VÄLKOMMEN TILL TECKENSPRÅKSSKOLAN

HUR SER DET SVENSKA HANDALFABETET UT?

FINNS DET DIALEKTER PÅ TECKENSPRÅK?

HUR ÄR TECKENSPRÅKET UPPBYGGT?

Vad är teckenspråk?

"De gestikulerar och mimar" brukar många spontant tänka när de ser samtal på teckenspråk för första gången. Vi förklarar hur teckenspråket är uppbyggt och varför just de språkliga signalerna i ansiktet är nödvändiga.

Teckenspråk är ett visuellt språk som uttrycks med händerna och kroppen och uppfattas med synen. Tecken utförs i olika positioner och riktningar i teckenrummet till skillnad från talade språk som är linjära. Och tecknade språk har precis som talade språk en egen vokabulär (teckenförråd) och en egen grammatik. Låt oss börja med att berätta om hur teckenspråket är uppbyggt:

Istället för ord säger man tecken. Ett teckens uppbyggnad beskrivs som att en eller två händer utför en rörelse i ett visst läge. Man kan också säga att tecknet har tre manuella delar. Ordet manuell betyder just "utförs för hand".

1. **Handform** (t.ex. flat hand och knuten hand)
2. **Rörelse** (vilken rörelse man gör)
3. **Läge** (var på kroppen man för handen till, eller om det sker framför kroppen).

När man använder tvåhandstecken så betyder det inte att båda händerna alltid är aktiva. Hos den högerhänte så kan den vänstra handen vara passiv. Och hos den vänsterhänte så är den högra handen passiv. Ett exempel är RÄTT där den ena handen är passiv då den hålls kvar och den andra aktiv då den "går neråt" från ett läge till ett annat. För att teckna TRÄFFA så ska båda händerna vara aktiva. Här förs pekfingerarna, uppåtriktade och vända mot varandra, mot varandra.

Utöver de tre manuella delarna så har varje tecken också en lexikal **munrörelse**, som hör till kategorin Icke manuella delar. Munrörelsen är antingen genuint teckenspråklig eller inlånad från talad svenska. Ett exempel är att det genuina tecknet VET-INTE har munrörelsen ops. Och exempel på tecken som har inlånade svenska munrörelser är KATT och SKOLA.

Många tecken ser likadana ut. Exempel på detta är SYSTEM och TEKNIK. Man gör skillnad på dessa tecken genom att ha olika munrörelser.

Många tecken har så kallade **motiverade former**. Alltså är det ett föremål eller en handling som motiverar teckenvalet. Två exempel är DRICKA och NYCKEL. Den som inte är teckenspråkskunnig eller är nybörjare i teckenspråk kan sannolikt förstå ganska snabbt vad dessa tecken står för då de efterliknar den visuellt uppfattade verkligheten. Sedan finns det tecken som inte har motiverade former. Det går inte alltid att förklara varför de ser ut som de gör. Två exempel är ROLIG och BRA.

Det svenska teckenspråket har ett **handalfabet** (se sid. 24). Genom det har man möjlighet att låna in svenska ord. Vissa av dem blir då en del av teckenspråkslexikonet eftersom de

utmärks av stark reduktion. Alltså tar man bort en eller flera bokstäver när man bokstaverar. Ett exempel är att SNABB blir SNBB på teckenspråk. Språk ska ju vara bekvämt. Och i munrörelsen finns ändå ett A med. Så man förstår vad tecknet betyder. Man bokstaverar också när man t.ex. vill tala om namn eller betona något. Ett exempel är att när man vill betona att man vet så kan man bokstavera V-E-T. Annars kan man använda icke-bokstaverade tecken för VET(A).

Teckenspråket har sin egen **syntax**. Och det har, i likhet med det svenska språket, beskrivits som ett språk med ordföljden subjekt-verb-objekt (SVO). Men teckenspråket kan också ha en annan ordning än svenskan, dvs. OVS. Som det här: TVÄTTA BIL PEK (han tvättade bilen). PEK står för han. Men om man anger hans namn så kommer det först i satsen, t.ex. "PELLE TVÄTTA BIL". Ett exempel är att när du vill säga att din kollega är snäll så räcker det med "MIN KOLLEGA SNÄLL".

Och **ögonbrynsrörelserna** är viktiga i teckenspråket. En fråga som ska besvaras med ja eller nej uttrycks genom att ögonen är upphöjda, t.ex. "Har du semester?". Man lutar också ofta kroppen något framåt. Om man vill ha mer information än ja eller nej i svaret så dras ögonbrynen samman, t.ex. "Vad ska du göra under semestern?". När man påstår något är ögonbrynen neutrala utan någon särskild rörelse, t.ex. "Jag har semester". Och så talar man om en **negerande huvudskakning**. Man skakar alltså på huvudet istället för en manuell negation. Ett exempel är att när man vill säga "Olle tvättar inte bilen" så kan man skaka på huvudet när man tecknar satsen OLLE TVÄTTA BIL. Man behöver alltså inte ha något manuellt tecken för "inte". Huvudskakningen räcker. Och man nickar i jakande satser eller när man säger ja.

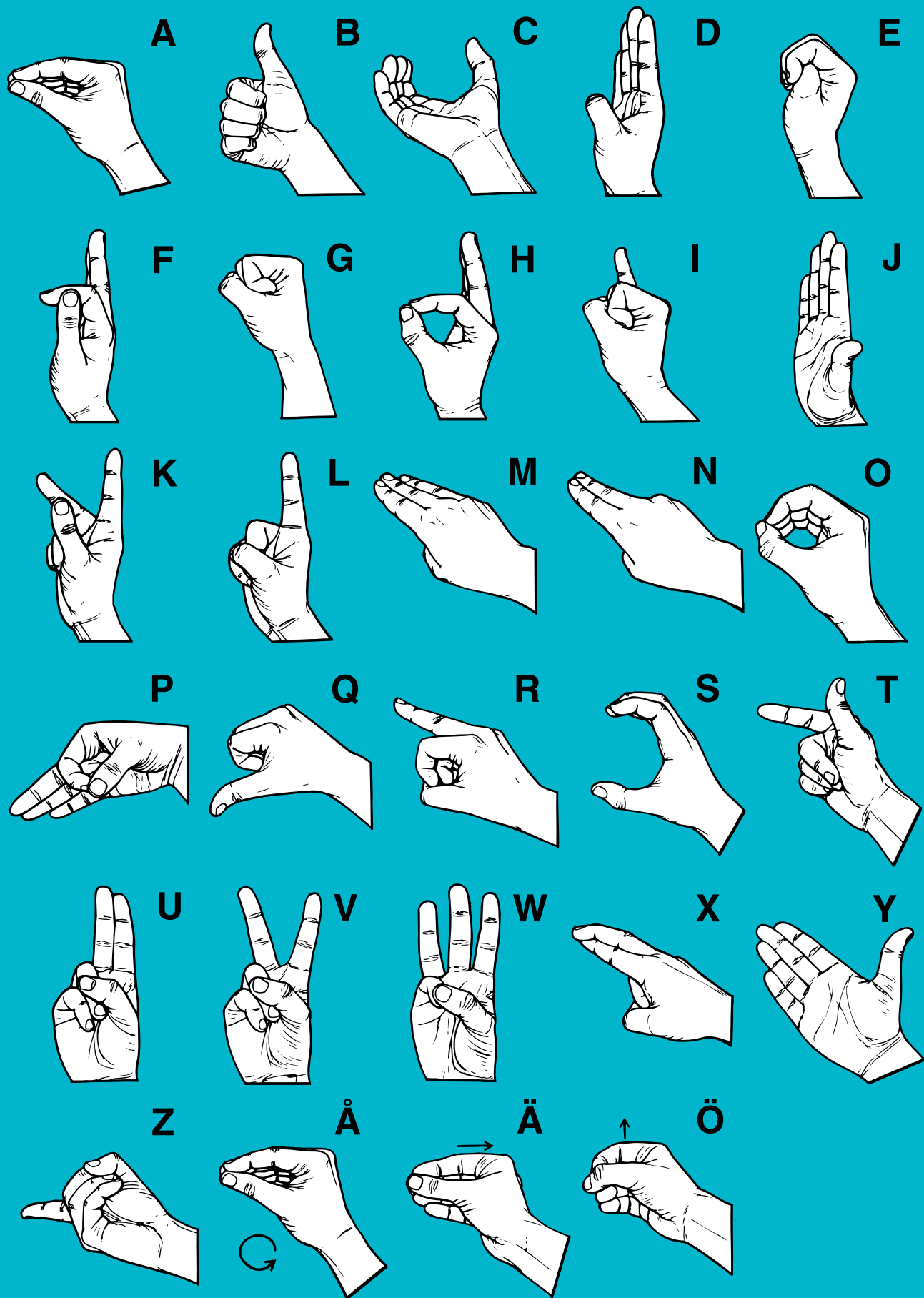
Pekfingret är flitigt brukat i pronomen. Och det är inte fullt att peka i teckenspråk. Det motsvarar svenskans pronomen som jag, du, han och vi. På teckenspråk är pronomen dock könsneutrala. Om man vill tala om vilket kön det är så kan man lägga till "PEK KVINNA" eller "PEK MAN". Annars pekar man bara på någon, som är inom synhåll, när man t.ex. vill teckna "PEK SNYGG" (han är snygg). Och man använder också pekfingret när man pekar på något inom synhåll. Ett exempel är "(PEK) TRÖJA FIN. JAG VILL KÖPA" (den tröjan är fin. Jag vill köpa den).

Det här är en kort sammanfattning av hur teckenspråket är uppbyggt. Om du vill veta mer, tipsar vi dig att kolla på teckenspråksprofessor emerita, Brita Bergmans, korta föredrag på sajten horselboken.se, eller besök UR:s teckenspråkskurs "Fraser, grammatik och dialog" på ur.se.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Källor: Det svenska teckenspråket av Inger Ahlgren och Brita Bergman" (ur delbetänkandet av utredningen Översyn av teckenspråkets ställning) och Utbildningsradion. Faktagranskning: Sebastian Embacher, Språkrådet.

handalfabetet

vardagstecken

BRA

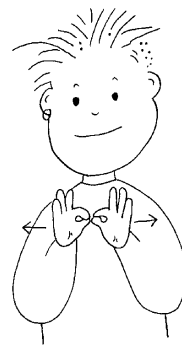
TACK

GLAD

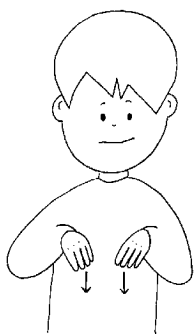
LEDSEN

FIN

MAT

HUNGRIG

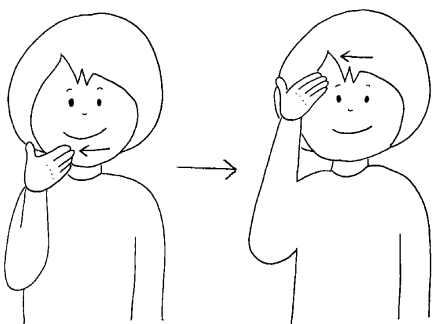
KAFFE

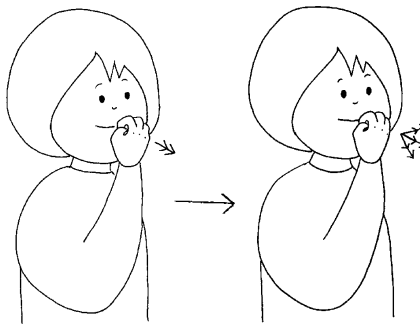
TECKNA

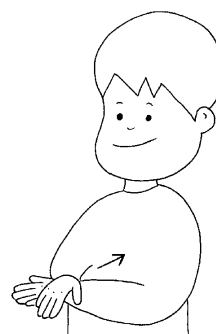
BARN

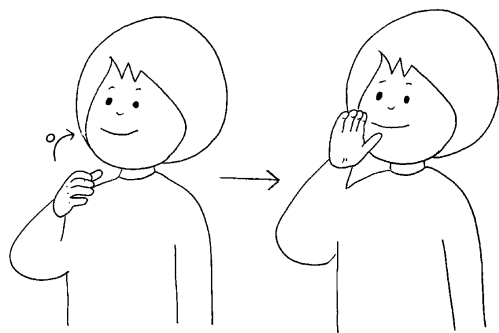
SOMMAR

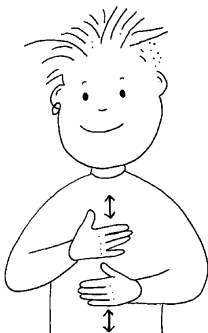
BLOMMA

SEMESTER

DRICKA

BADA

JOBBA

BIL

1

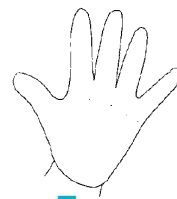
2

3

4

5

Hallå där...

...Sebastian Embacher
vid Språkrådet

... Hur vet man att ett tecken är rätt?

– Man kan egentligen inte säga om ett tecken är rätt eller fel. Men om de flesta använder ett visst tecken för något så kan man förmoda att det är etablerat. Sedan kan man ju inte teckna hur som helst. Ett teckens handform, rörelse och läge ska vara accepterade i det svenska teckenspråket. Man kan ju höra om ett ord låter konstigt. Precis så är det med teckenspråk – man kan lägga märke till om ett tecken ser konstigt ut.

Vem får rätta någons teckenspråk?

– Egentligen ingen. Men de som har vuxit upp med teckenspråk som modersmål har oftast rätt. De har i regel en god uppfattning om vilka tecken majoriteten använder. Man pratar ju om "god svenska".

Men vad är gott teckenspråk för dig?

– Vad är god svenska? Alla har ju olika uppfattningar om det. Men för mig är det att man tecknar tydligt och begripligt. Om man sysslar med envägskommunikation måste man anpassa sig så att alla förstår. Sedan har jag också märkt att många undviker att teckna prepositioner som i, på och under för att de tror att det är svenska. Men då "glömmer" de bort att det svenska teckenspråket också har egna prepositioner, fast de används ibland på ett annat sätt än i svenskan. Man kan ju teckna "I" när det på svenska kan stå för både "i" och "på". Ett exempel: "JAG PLUGGA I UNIVERSITET".

NICLAS MARTINSSON

Vill du annonsera?

I Sverige finns över 30 000 teckenspråksanvändare. En stor del av dem läser **Dövas Tidning**. Därför får du som annonsör den bästa spridningen i den teckenspråkiga världen i både **Dövas Tidning** och på vår webb: **dovastidning.se**

Information om priser, annonsmått och hur du gör för att sända in din annons finns som pdf:

dovastidning.se/om-dovas-tidning/annonsera

RING: 0506 300 58

MEJLA: ANNONS@DOVASTIDNING.SE

sms på teckenspråk

Genuina tecken är en kategori av tecken som har munrörelser som inte är inlånade från svenskan. Här listar DT, med hjälp av Språkrådet, ett antal genuina tecken som många teckenspråkiga gärna använder när de skriver sms, mejl eller har texttelefon-samtal. T.ex. "Hyff packa ner extra kläder".

Det genuina tecknet kan betyda:

Byss	bry sig inte, strunta i
Happ	har gjort, har varit
Hyff	för säkerhets skull, det är bra/bäst om du...
Klöf	dum
Paff(a)	åka, sticka iväg
Pi	verkligen, väldigt, mycket

Vill du jobba med teckenspråk?

Vid Institutionen för lingvistik bedrivs sedan 1972 forskning om teckenspråk.

Idag finns två avdelningar: Avdelningen för teckenspråk och Avdelningen för svenska som andraspråk för döva, och här finns den enda utbildning på forskarnivå i Sverige där du kan välja att forska om teckenspråk.

Resultatet av vår forskningsverksamhet finns tillgängligt via nätet: Svenskt teckenspråkslexikon (ling.su.se/teckensprakslexikon) samt Svensk teckenspråkskorpus (ling.su.se/teckensprakskorpus), som båda uppdateras kontinuerligt, och dessutom mängder av forskningsrapporter.

Läs mer om vår viktiga och mångsidiga forskning på **www.ling.su.se/forskning**.

Vårt breda utbud av kurser är anpassat för både nybörjare och vana teckenspråksanvändare. Med en examen eller med en enstaka kurs som fortbildning från oss, är du välrustad för jobb som översättare, språkkonsult, tolk, m.m. Scanna in QR-koden och få information om alla våra kurser och utbildningar inom teckenspråk.

Institutionen för lingvistik
Avdelningen för teckenspråk

Här kan du lära dig teckenspråk

► PÅ EGEN HAND:

Utbildningsradion har två kurser på sin webbplats, ur.se. På den ena kan man lära sig tecken med hjälp av en rad kändisar, t.ex. Kattis Ahlström och Mona Sahlin. Och på den andra kan man lära sig dialoger, fraser och grammatik på teckenspråk.

Stockholms universitet har ett teckenspråkslexikon på nätet: ling.su.se/teckensprakslexikon. En app finns för Android, Ipad och Iphone. Sök på "svenskt teckenspråkslexikon" i app-butikerna **Google Play** och **Appstore**. Appen är gratis.

spreadthesign.com/se – ett internationellt lexikon med upp till 24 nationella teckenspråk. Det svenska teckenspråket är ett av dem, och finns också som app för Android, Ipad och Iphone. Appen heter Spread signs och är kostnadsfri.

Besök din närmaste dövförening och öva på teckenspråk. Det kostar ingenting. Kolla listan över landets dövföreningar på SDR:s sajt:

sdr.org/foreningar/lansvis-kontaktinformation

► KURSER FÖR NYBÖRJARE:

ABF, Folkuniversitetet, Medborgarskolan och **Sensus** har kurser för nybörjare och på olika nivåer i många städer, t.ex. Karlstad och Uppsala. Vissa folkhögskolor har korta och långa kurser. **Kolla på folkhogskola.nu.**

Stockholms Dövas Förening har teckenspråk steg 1-4. Kolla stockholmsdf.se för mer information.

Malmö högskola och Stockholms universitet har nybörjarkurser på olika nivåer. Se ling.su.se/teckensprak och mah.se för mer information.

► KURSER FÖR DIG SOM ÄR TECKENSPRÅKIG:

För dig som redan kan teckenspråk och vill förkovra dig mer i det finns teckenspråk som ämne upp till magisternivå vid Stockholms universitet. Här får man bl.a. lära sig teckenspråkets struktur och vilka skillnader som finns mellan svenska och teckenspråk. Möjlighet att forska i teckenspråk finns för dem som har tagit magisterexamen. Kolla ling.su.se/teckensprak.

Teckenspråks- akademin

HÄRNÖSANDS
FOLKHÖGSKOLA

- Yrkesutbildning till teckenspråkstolk/dövsblindtolk
- Korta och långa kurser i teckenspråk
- Teckenspråksutbildning för föräldrar (TUFF)
- TSS-kurser • Uppdragsutbildning
- Fortbildning • Konsultuppdrag
- Distansmetodik

Härnösands
FOLKHÖGSKOLA

Så här tecknar man taktilt

Linda Eriksson från Förbundet Sveriges Dövsblinda (FSDB) jobbar till vardags som lärare för blivande teckenspråks- och dövblindtolkar. Hon ger här några tips på hur man bäst tecknar taktilt. Alla som kan teckenspråk kan också teckna taktilt, enligt henne.

Personer med synnedsättning som inte kan uppfatta teckenspråket med synen kan istället avläsa teckenspråket taktilt – det vill säga med händerna. Det taktila teckenspråkets tecken och grammatik är lika som det ”vanliga” visuella teckenspråket. Men när det gäller de språkliga signaler som inte uttrycks med händerna utan istället t.ex. med ansiktet, munnen och ögonen, måste man därför tänka på att förtydliga när man tecknar taktilt.

Några bokstäver och siffror är lika – t.ex. V och 2, och B och 6. Siffror kan förtydligas genom att du vänder dem så handflatan är framåtvänd samt att du gör en skakande rörelse med handen.

Några tecken är lika eller nästan lika, men deras betydelse

är olika – t.ex. FRUKT och ÄPPLE, BROR och SYSTER, KOMMUN och STAT, BLÅ och RÖD. Dessa tecken kan förtydligas bl.a. genom att du lägger till första bokstaven före tecknet.

Nästan alla pekningar förutsätter att mottagaren ser vad det är du pekar på. Pekningar kan förtydligas genom att du tecknar vad det är du pekar på.

Frågor uttrycks med ögonen. Frågor kan förtydligas bl.a. genom att du talar om att du vill fråga något, använder olika frågeord, visar att du vill ha svar eller ”ritar” ett frågetecken i luften efter att du har tecknat frågan.

Du brukar ge feedback genom att t.ex. nicka eller skaka på huvudet. Du kan ge taktil feedback genom att klappa (d.v.s. nicka) eller skaka med din flata hand på mottagarens arm.

Du tecknar som vanligt – med din högra hand under mottagarens vänstra hand, med din vänstra hand under mottagarens högra hand eller med dina båda händer under mottagarens båda händer. Om mottagaren inte förstår, försök att förtydliga vad du tecknar.

TEXT: LINDA ERIKSSON FOTO: TOMAS LAGERGREN

MO GÅRD

Om du vill studera på vår folkhögskola eller på gymnasiesärskolan eller vill veta mer om våra HVB-hem och LSS-boenden, kontakta oss på:

info@mogard.se | 010-471 66 00 | www.mogard.se

Hos oss handlar det om teckenspråk eller anpassade kommunikationsformer

Mo Gård har funnits sedan 1947, i lite olika former. Sedan 1992 har vi varit en stiftelseägd icke vinstdrivande verksamhet i privat regi som finns över hela landet. Stiftelsen som äger Mo Gård består av brukarorganisationerna Förbundet Sveriges Dövsblinda (FSDB), Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), landstinget i Östergötland, Finspångs kommun samt personalkooperativet Mo Gård. Att vi är en icke vinstdrivande verksamhet innebär att eventuellt överskott återinvesteras oavkortat i verksamheten för att komma brukaren till del.

Regionala tecken – inte dialekter

En vanlig fråga som ställs till teckenspråksanvändare är: finns det dialekter på teckenspråk?

Tommy Lyxell vid Språkrådet föredrar att tala om regionala tecken. "Dialekter handlar inte bara om ordval, utan innefattar även grammatiska och prosodiska drag, uttal av ord etc. I det svenska teckenspråket har vi inte sådan variation, utan det rör sig mest om teckenval", säger han. Skillnader i teckenval beror ofta på vilken dövskola man gått i och det är där regionala tecken uppkommit. Kända varianter på regionala tecknen är apelsin, korv och älg.

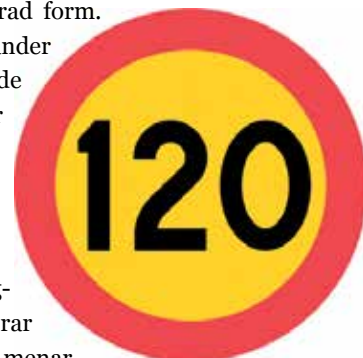
Storytelling som substitut för TV

På den tiden då ingen teve fanns och inga textade TV-program erbjöds var många döva duktiga på att berätta historier i underhållningssyfte. Det var vanligt på de dåvarande internatskolorna där äldre elever bjöd på spännande historier för yngre. Än i dag älskar många döva att göra sådant, i alla åldrar. Det kallas storytelling; man återger ett skeende på teckenspråk och med ett rikt bildspråk. T.ex. kan man beskriva en biljakt. Begreppet storytelling kommer från USA och har spritts till andra länder. Manillaskolans elever bjuder på storytelling på Youtube. Sök på "manillaskolan storytelling".

Unga tecknar fort

Tommy Lyxell vid Språkrådet berättar att sociolekter, dvs. språkliga variationer i sociala grupper, i teckenspråk inte är så väl studerat. Dock finns det skillnader i språkbruk mellan äldre och yngre och mellan kvinnor och män. Yngre människor tecknar snabbare än äldre och tecknen får oftare en reducerad form.

Dessutom använder yngre mer inlånade svenska fraser och ord än äldre, kanske för att de använder internet mera. Ett exempel är att ungdomar bokstaverar "ORKA" när de menar "jag orkar inte", vilket troligen är inlånat från chattforum. Tommy Lyxell spår också att det teckenspråk som används i TV får en normerande effekt och troligen påverkar teckenspråket mot ett "riksteckenspråk".

tolkforall.se

*Tolkar för döva, dövblinda
och hörselskadade*

www.tolkforall.se

Säg bäbis på teckenspråk

Babytecken har blivit populärt på senare tid. Man har förstått att det ger positiva effekter för det lilla barnet innan det börjar tala. Kurser i babytecken anordnas och en bok om babytecken har getts ut.

Jessika Forsberg har tillsammans med Åsa Rosqvist gett ut boken "Babytecken". Hon berättar att babytecken är tecken som används tillsammans med talet till en baby eller ett litet barn. Tecknen kommer från det svenska teckenspråket men är ibland lite förenklade.

Alexia Lefebvre har lett kurser i babytecken i Stockholms Dövas Förenings (SDF) regi. Hon förklarar att det är mest tecken som man använder i vardagen, t.ex. välling, leksaker och djur.

– Det händer att föräldrar frågar om det är okej att hitta på egna tecken som är tydliga nog för att beskriva något. Jag brukar svara att det är okej, men att man måste förstå att dessa tecken kanske inte fungerar om man träffar döva.

De kurser som SDF anordnar brukar bli fullsatta. Christine Dahlberg, som i dag håller i dem, berättar att hon undervisar några grupper varje termin. Upp till sex deltagare går i varje grupp. De flesta är föräldralediga med barn som är cirka 6-18 månader gamla.

Dessutom finns ett stort intresse för babytecken hos professionella, t.ex. förskolepersonal, berättar Åsa Rosqvist. Fler vet nu vad babytecken är än för några år sen. Hon förklarar att babytecken inte är samma sak som teckenspråk.

– Man skulle kunna säga att babytecken är mer en metod medan teckenspråk är ett fullt språk. Men båda främjar kommunikation, säger hon.

Det bästa med babytecken är enligt författarna att barnet tidigt får en god kommunikation. Barnet kan göra sig förstått och det stärker barnet. Det bekräftas också av Alexia, som menar att det är ett verktyg som minskar barnets frustration som lätt uppstår när det blir så argt att föräldern inte förstår vad det vill. Dessutom utökas ordförrådet snabbare än normalt då barnet lättare förstår vad ett ord betyder när man pekar på någonting eller visar ett konkret tecken.

TEXT: PETRA ÖRLEGÅRD

Redo för nya perspektiv?

Vi skapar möten mellan kultur och teckenspråk.
Vi förändrar attityder och sprider kunskap
över hela landet. Läs mer på abfwesign.se

WESIGN
TECKENSPRÅK & KULTUR

EN UNIK FILM OM BARN MED HÖRSELNEDSÄTTNING!

JAG SER VAD MITT BARN SÄGER

SE FILMEN PÅ WWW.BARNHORSEL.SE

NYFIKEN PÅ TECKENSPRÅK? VILL DU LÄRA DIG TECKENSPRÅK?

TECKENSPRÅKSKURS

ANMÄL ER PÅ WWW.STOCKHOLMSDF.SE/VERKSAMHET/KURSER

TECKENSPRÅK FÖR DIN BABY - FÖR BÄTTRE SPRÅKUTVECKLING

BABYTECKEN

ANMÄL ER PÅ WWW.STOCKHOLMSDF.SE/VERKSAMHET/KURSER

NU HAR DU CHANS ATT SÖKA LÄGENHET I SKÄRHOLMENS SENIORBOENDE

FÖR DÖVA OCH PERSONER MED DÖVBLINDHET!
MER INFORMATION PÅ WWW.STOCKHOLMSDF.SE/SENIORBOENDE

KULTUR
GENOM VÅRA SINNEN

www.stockholmsdf.se

stockholms
dövas
förening

Vi är en kulturell minoritetsgrupp

Vid SDR kongressen i Malmö i juni blir det många diskussioner om motioner och styrelsens proposition "Nya vindar" som ska leda SDR in i framtiden. Men på vilket sätt ska SDR leda döva in i framtiden?

Idag har vi bland annat forskning på teckenspråk, teckenspråk används som undervisningsspråk, det har blivit flera tolkar, många föräldrar och anhöriga lär sig teckenspråk, det finns t.o.m. teckenspråk på appar. Vi har visat för beslutsfattarna varför teckenspråket har betydelse och att det går att använda från födseln. Och vi uppskattar att de valda riksdagsledamöterna har lyssnat på oss som har kunskap, men det finns fortfarande okunskap hos beslutsfattare på både lokala, regionala och centrala nivåer!

Idag är det svenska teckenspråk erkänt, accepterat och infört i språklagen, så som motsvarande de nationella minoritetsspråken. Men just begreppet "motsvarande" blir en markering av att döva i motsats till de andra minoritetsspråkgrupperna, inte ses som en språklig minoritetsgrupp, trots våra erfarenheter och trots många undersökningar som visar annat. Malin Åkerström konstaterar i "Tillhörighet och avståndstagande. Segregationsideologi och föräldraintegration" (2000) att döva tillhör en språklig minoritetsgrupp och att man inte kan jämföra dövrörelsen med den allmänna handikapprörelsen. Segregeringen blir positiv eftersom den gör döva barn normala i teckenspråkiga miljöer och därmed får erkännande för sin dövhets och sitt språk.

Vi döva har år efter år försökt förklara för majoritetsgruppen vad som är annorlunda för oss, Vi vet precis hur det är att vara en minoritetsgrupp i en majoritetsgrupp. Vi tar om och om igen upp hur det känns att inte vara delaktig i en grupp på samma villkor som alla, om det inte används teckenspråk. Alla döva ryser av obehag när vi nämner Milano 1880. Hörande ryser inte. Varför? Jo, för de har inte kunskap om vad det handlar om, nämligen att vårt språk, teckenspråket förbjöds och oralism (läppavläsning) infördes. Vi döva vet precis vad oralismen har kostat oss, och den erfarenheten tillsammans med forskning bekräftar vår minoritetsgruppsstatus.

Dagens döva barn – när kan de få se äldre döva? Bara på Teckenspråkets dag den 14 maj? Kanske eleverna på dövskolor har möjlighet att få träffa äldre döva på andra dagar. Men de döva som går i kommunala skolor, vilka möjligheter har de att få träffa äldre döva som de kan lära teckenspråk av, och historia och kultur och dövidentitet? När får de möjlighet att lära sig om sin historia? I kommunala skolor saknas kunskap om dövas historia. När ska myndigheter bli medvetna om att våra erfarenheter måste ligga till grund för beslut som rör oss? I årets Almedalsvecka deltar vi under parollen "Inget om oss utan oss".

I början av maj månad har vi kunnat följa UR-programmet "Inte samma chans", som inleddes med ett debattprogram i TV. I debatten deltog representanter från Utbildningsdepartementet, Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM och den nationella samordnaren för skolan för döva och hörselskadade. Här blev skillnaden i synsätt uppenbar. Vi döva ser oss som en kulturell och språklig minoritetsgrupp med en egen historia, medan maktens företrädare ser döva som funktionsnedsatta. De döva debattdeltagare ställde relevanta frågor till regeringens företrädare, bl.a. om hur många som var döva i SPSMs ledning och i utredningen, och svaret – ingen – bekräftar synen på oss. Tanken har uppenbarligen inte slagit regeringen att den som ska samordna den framtida skolorganisationen för döva och hörselskadade borde ha någon insikt och kunskap om den speciella kultur och det speciella språk som kännetecknar gruppen.

Makthavarna å andra sidan ställde inga frågor alls i debatten. Jag upplever att det inte finns intresse från makthavarnas sida att ändra sitt synsätt, och att det grundar sig på okunskap om döva, dövkultur, dövas historia och teckenspråk. Jag kan rekommendera alla som i sin profession har att fatta beslut som rör döva och hörselskadade, att ta del av det nystartade projektet Dövstudier för alla, som drivs av Sveriges Dövas Riksförbund och Sveriges Dövas Ungdomsförbund.

Och vi döva fortsätter att hävda att vår historia, vår kultur, vårt språk och vår identitet gör att vi tillhör en språklig och kulturell minoritetsgrupp. Och som Patrik Nordell sade i TV-debatten "Det bästa är om hörande ser på oss som en kulturell minoritetsgrupp".

GÖRAN ALFREDSSON, SDR:S STYRELSELEDAMOT

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08-442 14 61
Fax: 08-442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Fax: 0247-105 97

Vice förbundsordförande:
Britt Karmgård
britt.karmgard@sdr.org
073 513 00 76 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
Helena Fremnell
hfre@sdr.org
070 215 46 33 (tal/sms)
sdr@sdr.org
www.sdr.org

Material till Slingan:
webbredax@sdr.org
Fax: 08 442 14 99

Bli medlem:
medlem@sdr.org

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund:
info@sdpf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Teckenspråk är vägen till tillgänglighet

Temat för detta specialnummer är Allt om teckenspråk. Det ligger väl i linje med SDRs kongresslogan "Teckenspråk är så mycket mer än bara ett språk" och också SDRs vision som skulle kunna sammanfattas i "Allt På teckenspråk".

SDR vill ha ett samhälle som är tillgängligt för döva och hörselskadade. Tillgänglighet för döva och hörselskadade förutsätter tillgång till teckenspråk. Teckenspråk är vägen till tillgänglighet genom hela livet.

Förutsättningar och behoven ser olika ut och förändras genom livet. Det gäller alla människor. Ett barn föds, ska få ett språk, gå på dagis, börja skolan, studera vidare, jobba, skaffa familj, genom hela livet ha kontakter med samhällets företrädare, få en rik fritid och god social service och så småningom flytta till äldreboendet.

Teckenspråk och tillgänglighet löper både parallellt och i varandra genom hela livet för döva och hörselskadade. Det är både vägen till målet och själva målet. Teckenspråk och tillgänglighet är SDRs hjärta och själ, och också bränsle och motor i SDRs intressepolitiska arbete.

Stöd SDR. Du kan stödja SDR på fler sätt. Ge en gåva, handla från vår webbutik, prenumerera på Månadslotten och prenumerera på Dövas Tidning. Gå in på www.sdr.org och klicka på Stöd SDR.

Bli medlem. Ju fler vi blir, ju fler som förstår.

Vi välkomnar alla! Döva, hörselskadade, hörande, anhöriga, vänner och alla andra.

Gå in på www.sdr.org och klicka på Bli medlem.

Dövstudier spränger gränser

Projektet "Dövstudier för alla" har fått en logo som visar det nya svenska tecknet för dövstudier. Det finns andra tecken för dövstudier, men vi tycker det var dags för ett svenskt tecken och ord.

Projektet Dövstudier kommer att finnas på plats under SDR:s kongress, och även vid pubaftonen hos Malmös Dövas Förening "Svenske", där ska vi ha en liten frågesport om dövstudier. Missa oss inte då.

Vi vill dela av oss ett citat från Inger Riis Laursen. "Kunskap. Döva har kunskap om hörande, hörande har kunskap om döva. Tillsammans skulle den kunskapen kunna spränga gränser."

Det är vad vi vill med "Dövstudier för alla". Det ska vara till alla. Låt oss spränga gränser tillsammans!

Du har kanske funderingar eller tankar, eller vill du bidra med någon insändare? Vi kommer att ha en spalt i varje nummer av Dövas Tidning. Tveka inte att maila oss på:

dovstudier@sdr.org.

Vad får man som SDUF-medlem?

Vad får du ut av ett medlemskap hos Sveriges Dövas Ungdomsförbund? Ett kort svar är "mycket". Ett längre svar är så brett att det varierar från person till person.

Som medlem kan du ta del av SDUF:s lägerverksamhet, som vi ordnar varje sommar sedan flera årtionden tillbaka. Bara år 2013 ordnas ridläger, nordiskt barnläger, europiskt barnläger, världsjuniörläger och en språkresa för dig som är mellan 7 och 17 år. Är du över 18 år? Det finns även läger för dig som är mellan 18 och 30 år, som nordisk ungdomsläger, europiskt ungdomsläger och världsun ungdomsläger som ordnas med jämna mellanrum.

Som medlem hos SDUF är du också medlem hos en lokal ungdomsklubb. Du kan välja mellan sex anslutna ungdoms-

klubbar som finns i Göteborg, Norrland, Skåne, Stockholm, Vänersborg och Örebro.

Klubbarna ordnar olika aktiviteter som du kan vara med på. Du kan också engagera dig i allt från att ordna filmkvällar till att påverka kommunen.

Du kan också engagera dig på riksnivå genom att sitta med i SDUF:s arbetsgrupp eller styrelse.

Sveriges Dövas Ungdomsförbund är en organisation för dig som är ung och teckenspråkig. Det spelar ingen roll om du är döv, hörselskadad eller hörande som har döva eller hörselskadade syskon och föräldrar. Det viktigaste är att du är teckenspråkig eller intresserad av teckenspråk! Som medlem får du träffa nya personer, gemenskap och engagera dig.

Vi ser fram emot ditt medlemskap hos oss!

ELSA BRUNEMALM, LEDAMOT, SDUF

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Förmansvägen. 2, 6 tr
117 43 Stockholm
www.sduf.se

Mejla: sduf@sdrf.se
Blogg: www.s-d-u.se/blogg
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Isabella Hagnell
isabella.hagnell@sdrf.se
073-504 39 33 (sms/3G)

UF Viljan i Vänersborg

UF Viljan är en liten ungdomsklubb som ligger i Vänersborg. Vi är sju i styrelsen totalt som kämpar för att få hjulet att rulla! Vårt största mål är att ungdomarna bosatta i Vänersborg eller som går på Vänerskolan ska ha kul, och att bevara teckenspråket. Snart ordnar vi en fotbollsturnering (i samarbete med Ungdoms Idrottsföreningen Viljan) som alltid sker i början av juni, sen i mitten av sommarlovet har vi en rätt ny tradition, etablerad år 2011, som heter "Juli-lägret". Vi har ordnat detta läger två år i rad och som varar över en helg. Men efter all positiv respons av deltagarna så har vi i år beslutat och ökat till en hel vecka och flyttat lägerplatsen till Öresjögården! Tidigare har det varit på vår gård, s.k. "Hörnet". Vi har ofta spontana fina sommarkvällar med hamburgareförsäljning i samband av någon film eller tv-programvisning. Är ni nyfikna på oss och vår verksamhet? Besök gärna vår blogg:

www.ufviljan.blogg.se

Glada och soliga hälsningar från UF Viljan!

REBECCA JONSSON, ORDFÖRANDE

SKUR i Skåne

Tjena alla! Vi i SKUR Skånes Dövas Ungdomsråd fokuserar nu på att ordna klart de två kommande sommarlägren. Det första lägret är i Immeln. Och det andra är ett samarbete med Danmark (det är andra året vi samarbetar). Våra ungdomar kommer att medverka i deras Landslejr i Danmark. Under sommaren ordnar vi även flera små aktiviteter som grillning, bad och eventuellt vattenkrig.

I augusti blir vi även en av huvudarrangörerna till teckenspråkstältet i Malmöfestivalen. Detta sker i samarbete med flera föreningar runtom i Skåne. Teckenspråkstältet dyker upp igen efter flera års frånvaro. Under hösten kommer en stor del av vårt fokus att läggas på Tuffis, vår möteplats för unga teckenspråkiga. Vi kommer att vidareutveckla den och förbättra den efter all feedback vi fått. I sommar och tidig höst kommer vi i SKUR även omstrukturera vår organisation för en bättre översikt och en mindre arbetsbelastning för alla. Detta sker direkt efter att de nya styrelsemedlemmarna kommit in i styrelsen.

VIKTOR JÄDERLUND, ORDFÖRANDE

Norrlands Ungdomsklubb

En rad aktiviteter planeras i år. Vi ska ha sommarläger. Information kommer på vår blogg: norrlandsungdomsklubb.blogg.se. Och så ska vi vara med i Stadskampen i Göteborg i september. Anmäl dig på jusow@live.com eller **Juni Sowell på Facebook**. I höst ska vi ha Halloweenfest och rådmöte. Eventuellt är vi med i Nattcupen i samarbete med IK Virtus. Om du vill veta mer om oss eller har förslag på aktiviteter, ta då kontakt med oss på norrlandsungdomsklubb@hotmail.com. Vi finns också på **Facebook: Norrlands Ungdomsklubb**.

JUNI SOWELL, ORDFÖRANDE

GTU i Göteborg

Göteborgs Teckenspråkiga Ungdomsklubb, GTU, är SDUFs lokala ungdomsklubb i Göteborgsdistriktet. Vårt största fokus nu ligger på att få en stabil organisationsstruktur och ordna regelbundna aktiviteter. En stor del av vår sociala samvaro sker i lokalen hos GDF, Göteborgs Dövas Förening, som vi får låna. Under sommaren planerar vi att ha någратräffar utomhus där vi bl.a. kör brännboll, kubb och volleyboll i den natursköna Slottsskogen. Det blir även några träffar på Solhem på Björkö. Till hösten planerar vi ett mindre jubileumsfirande då GTU fyller 60 år. Vi planerar också att ha loppis och inomhusklättring. Vårt största evenemang under 2013 blir Stadskampen som vi står värd för. Då får alla ungdomsklubbar träffas och tävla på Björkö och övernatta på Solhem. Vi hoppas att många ungdomar kommer och får en minnesvärd helg på ön!

NICHOLAS WINBERG, ORDFÖRANDE

SDUR och DUKiS i Stockholm

Stockholms Dövas Ungdomsråd, SDUR, som bildades 1937, är en politiskt och religiöst obunden organisation för barn och ungdomar mellan 6 och 31 år som använder teckenspråk. SDUR har en fritid- och ungdomsgård som heter DUKiS. DUKiS har funnits i 21 år och har öppet fyra dagar i veckan med olika aktiviteter.

Vad händer under sommaren hos oss? En lugn sommar? Nej, nej! :) Vi och IK Hephata kommer att ha ett efterlängtat idrottsläger den 17-20 juni för våra ungdomar. DUKiS kommer även att renoveras under hela sommaren. Du är välkommen till invigningen den 19 augusti! Då får du även träffa vår nya personal, tre hos DUKiS och en hos SDUR. I mitten av augusti är det Kulturfestivalen, vi kommer att ha ett tält där tillsammans med Stockholms Dövas Förening, SDF, för att sprida kunskap om teckenspråk under dagarna 13-17 augusti. Häng med och se till att allmänheten blir mer allmänbildad.

Den 18 augusti ordnar vi en vernissage med många duktiga konstnärer som ställer ut sina verk – kom och bli inspirerad! Gå in på vår hemsida på www.sdur.se eller på Facebook så har du koll på allt som sker hos oss.

Hoppas att vi får se dig under sommaren på någon av våra aktiviteter - annars så får du ha en riktigt skön sommar!

SANDRA MALMLUND, ORDFÖRANDE

Örebro Dövas Ungdomsklubb:
orebroung.blogspot.se

Ovan till vänster: Syskonen Lycka, 4 år och Leopold, 2,5 år sitter på fönsterbänken och tecknar med varandra.
Foto: Åsa Ulemark

Ovan: Teckenspråket har alltid legat mig varmt om hjärtat. Nyligen tatuerade jag mig. Jag har valt att "skriva" tro på handalfabetet då man måste tro på sig själv och andra men även min religiösa tro.
Foto: Hedvig Mehrén

Till vänster: Kevin Gomes och Nick Sturley, båda dövblinda, tecknar taktilt teckenspråk med varandra. De använder brittisk teckenspråk. Det här fotot togs på Deaffest i Wolverhampton i maj 2013 (en film- och konstfestival för döva i Storbritannien).
Foto: Anette Eliasson Gomes

Vinnarna i fototävlingen

Vi arrangerade en fototävling där våra läsare var ombedda att ta teckenspråksrelaterade bilder till det här specialnumret, Allt om teckenspråk.

Åsa Ulemark, Hedvig Mehrén och Anette Eliasson Gomes har tagit vinnarbilderna.

Grattis! Ni får två trisslotter var.

**4 nr
150 kr**

Prenumerera på dövas tidning?

Höstens fyra nummer för 150 kr!
Beställ redan idag på:
bestallning@dovastidning.se
Eller beställ via ett formulär på:

dovastidning.se

Vill du beställa Allt om teckenspråk?

Vill du, din arbetsplats eller skola ha Allt om teckenspråk? Det går bra!
Vi skickar Allt om teckenspråk till dig.
Du behöver bara betala för portot.
Mejla ditt namn och adress till:
bestallning@dovastidning.se

Vi ses i september!

Dövas Tidning är tillbaka med nummer 5 som vanligt i september.
Insändare kan skickas till:
redaktionen@dovastidning.se
eller till:
Dövas Tidning, SDR, Förmansvägen 2,
plan 6, 117 43 Stockholm

Märk "INSÄNDARE" i ämnesraden.
Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insändare. Korta texter vinner fler läsare! Manusstopp är 16 augusti.
DT nr 5 ges ut från och med den 5 september. Till dess kan ni följa nyheter på dovastidning.se. Vi kommer bl.a. att rapportera direkt från SDR:s kongress i Malmö (14-16 juni).

Vi önskar en skön sommar!

**TECKENSPRÅKIG
assistans**

Är du intresserad av en Teckenspråkig Assistansanordnare?

Vi är ett företag som vänder oss till målgruppen döva, personer med dövblindhet samt hörselskadade.

Vi erbjuder personlig assistans på teckenspråk och talad svenska.

Om du är intresserad av att veta mer om oss är du varmt välkommen att kontakta personalchef Kristina Reinholdson på kristina@teckensprakigassistans.se eller

verksamhetschef Fredrik Söderström på fredrik@teckensprakigassistans.se alternativt tel: 073-9575895.

Företaget har socialstyrelsens godkännande som krävs för att få bedriva personlig assistans.

Gå in och läs mer på www.teckensprakigassistans.se

**SDR
TECKEN AB**

SDR Tecken AB erbjuder:

Inspelning av film från text till teckenspråk
Textning av filmer Ljumbearbetning
Uthyrning av studio med tekniker
DVD produktion Konsulttjänster
Skräddarsydda lösningar

Ring 020 28 00 20 och begär
0406748265@t-meeting.se
Epost: info@sdrtecken.se
www.sdrtecken.se

Kvalitetssäkrade webbsidor på teckenspråk

Åtta tecken

Sova, äta, träd, bil, snö, gröt, pippi, bok.

Det var mitt teckenförråd när jag var 15 månader gammal och ganska nyligen hade börjat teckna.

Åtta tecken. Få tecken men ändå inte.

"Det lilla som blir så stort i längden", som en jag känner brukar säga. Så sant,

så. För utan de där tecknen hade jag med största säkerhet inte suttit här idag och skrivit på denna krönika. Tack vare de åtta tecknen är jag idag fullt tvåspråkig.

Den här resan började när jag var runt ett halvår gammal.

Då hade mina föräldrar en känsla av att något inte stämde med min hörsel. Men på BVC trodde de inte på det för jag såg "så pigg och alert" ut. Det krävdes lite påtryckningar och fler besök innan de till slut fick veta hur det låg till. Det var som de trodde. Jag var döv. Då var jag lite över ett år gammal. Det var i början av 80-talet, då teckenspråket precis erkänts och sågs som något positivt. Sagt och gjort. Vi lärde oss teckenspråk.

Och det tog fart direkt, har mamma berättat. Sedan dess har vi kunnat prata om allt, jag och mina föräldrar. Det är jag särskilt glad över.

Tanken svindlar när jag tänker på det. Jag får ont i magen av bara tanken på att inte få använda teckenspråk med mina föräldrar. För tänk om jag föddes i en annan tid, där föräldrar avråddes från just det – att teckna med sina barn.

För länge sedan fick sådana som jag inte äga någon egenhet, inte gifta sig och inte ens upprätta testamente. En dövs rättigheter var som ett barns – om ens det.

Enda undantaget var att om du kunde tala – då fick du dina rättigheter. Så var det ända från antiken fram till 1500-talet. Det är svårt att föreställa sig det idag.

Det var inte länge sedan vi inte fick vidareutbilda oss – vi var hänvisade till de så kallade S-yrkena som snickare, skomakare och sömmerska osv. Att ta studenten var inget att tänka på förrän på 60-talet.

Jag har intervjuat döva som gick i skolan bara något år tidigare före mig, som berättat hemska historier, bland annat om hur föräldrarna fått höra att teckenspråk inte är bra för talutvecklingen eller något liknande och hur föräldrarna sen ångrat sig när barnen nått vuxen ålder. Jag känner döva i min ålder som knappt åker hem till sina föräldrar ens på högtiderna. De kan ju inte prata direkt med varandra. Det blir

som en tagg inomboards, som växer allt mer hos dem. Det måste göra ohyggligt ont. Det värsta är att det aldrig kommer att läka, så länge de inte kan prata med varandra.

Det är märkligt att än idag handlar det om ett val – att lära sig eller inte lära sig teckenspråk för de föräldrar som får ett dövt eller hörselskadat barn. Medan andra föräldrar till sina "normala" barn glatt springer på babytecken – just för att kunna kommunicera med barnen tidigare än om de bara talade med barnen. Och det är enbart en positiv utveckling för både föräldrar och barn,

oavsett hörselgrad.

95 % av alla som korsar min väg säger samma sak till mig – nästan lite ursäktande: "Jag borde kunna lite teckenspråk, jag har alltid velat lära mig det."

Varför inte börja som jag:

Sova, äta, träd, bil, snö, gröt, pippi, bok – det är en bra början. Till ett helt språk.

TOMAS LAGERGREN

FOTO: MAMMA OCH JAG 1984. TAGET AV GÖRAN LAGERGREN

Du kanske vill sätta igång på en gång? Gå tillbaka till sid. 24 och 25 och börja öva.

Vår personal behärskar teckenspråk!

SignCare AB erbjuder tjänster inom bland annat personlig assistans, hemtjänst, ledsagning, avlösarservice och boendestöd, på teckenspråk. Vår målgrupp är döva, dövblinda och andra personer som använder teckenspråk.

Vi är det enda företaget i Sverige som erbjuder personlig service på teckenspråk för alla åldrar.

SignCare AB har erhållit det tillståndsbrev från Socialstyrelsen som krävs av privata utförare för att anordna personlig assistans.

www.signcare.se

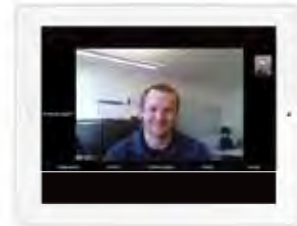
Vad väljer du?

Windows 8 Windows 8

Android

iOS

Powered by myMMX

Sök efter mer information på www.mymmx.se

AB STOCKHOLMSTOLKARNA

för barndomsdöva, dövblinda och hörselskadade

AB Stockholmstolkarna STAB

förmedlar sedan 1992 tolkar till döva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet.

För oss är ingenting omöjligt!
Vi är förberedda, flexibla och kan ta alla typer av uppdrag.
Från förlossning till begravning.
Från teater till forskarseminarium.
Vår erfarenhet finns inte bara inom arbetslivet och på utbildningar utan även inom underhållning, äventyr och politik.

Alla våra anlitade tolkar är välutbildade och många är dessutom auktoriserade av Kammarkollegiet och för att tillgodose våra uppdragsgivares ökade behov av internationella kontakter, kan vi även förmedla tolkar med kunskaper i andra talade språk.

Vi arbetar främst i Stockholmsregionen, Uppsala och Mälardalen men även i övriga Sverige och andra länder.
Detta gör vi med: **Kvalitet**, **Kunskap** och **Service**!

Vill du veta mer om oss eller hur du beställer tolk är du välkommen att kontakta oss eller besöka vår hemsida.

Trevlig Sommar önskar

AB Stockholmstolkarna STAB

www.stockholmstolkarna.se

Hornsgatan 74 A 118 21 Stockholm Tel. 08-658 39 00

E-post: bestallning@stockholmstolkarna.se